

HEISMONTØREN

Medlemsblad for Heismontørenes Fagforening

Nr. 1 - 2015 Årgang 47

SANDS
SKYPARK

WAY OUT
HOTEL
LOBBY

TICKET
LOBBY

Innhold

Ledern har ordet	2
Redaktøren	3
Fagets Fremtid.....	4
Mitt møte med faget.....	6
Landsråd	8
Nytt angrep på overenkomst for heisfaget?.....	10
Status norsk arbeidsliv.....	11
Kampen om arbeidsmiljøloven ...	13
HMF på landsmøtet i EL og IT	14
6 timersdagen en mulighet?	16
Arbeidsmiljøloven eller løsarbeider..	18
Vertical Mexicotur	20
Singapore sling	22
Europapolitikken	26
Gesk tragedie	31
HMS.....	32
Historie	34
Prøvenemda	38
Årsmøte HMF	44
Reberkonferansen.....	46
Slått seg sammen.....	46
Fra Trondheimskonferansen	47

LEDER'N HAR ORDET

Årsmøte i foreninga er overstått og vi har fått nye folk inn i foreningsstyret. Først vil jeg takke de som gikk ut av styret for god innsats i tiden som er forbi, for det andre vil jeg ønske de nye i styret velkommen! Vi valgte i år å gå tilbake til to nestledere istedenfor en, slik det også var for noen år siden. Nå blir det enklere å fordele oppgavene mellom undertegnede og nestlederne. Kanskje også undertegnede kan komme seg ut litt oftere og «jobbe» litt i sjakta også?

Vi går en spennende en tid i møte i forhold til EØS diskusjonen og «EU-stridige tekster». I januar valgte ESA(som er EØS- sitt overvåkningsorgan ala Krios) å granske norske tariffavtaler og begrensninger med tanke på vikarbyrådirektivet. Vikarbyrådirektivet som ble innført i 2012 hadde som hensikt å skape en likebehandling mellom fast ansatte og midlertidige. Direktivet skulle sikre like vilkår, men dette betyddet også at man måtte slippe til mer midlertidighet, og i samme omfang bemanningsbyråene. Fagbevegelsen kjempet og arrangerte politisk streik imot innføring av direktivet. Men vår forrige regjering ville det annerledes enn fagbevegelsen og valgte å innføre direktivet, bemanningsbyråbransjen skulle nå ønskes velkommen – og få fritt leide i alle bransjer. Alle bransjer, utenom tariffbredriftene i heisbransjen.

I vår tariffavtale har vi følgende tekst som hindrer selskaper som Manpower, Adecco og Proffice inngang: «Innleie skal foregå fra virksomheter som ikke har som formål å drive utleie». Dette betyr at både HLF og HMF er enige om at hvis innleie skal foregå, skal det foregå for eksempel mellom heisbedrifter.

Det er nettopp slike bestemmelser som vi har som nå er under luppen til ESA. Alle hindringer eller begrensninger for bemanningsselskapene skal opphøres, alt dette er en del av liberaliseringa av arbeidslivet i EU. Av denne grunn har ESA bedt LO og NHO om å rapportere inn tariffavtaler som kan inneholde slike begrensninger. Heismontørenes Fagforening har avgitt vårt svar om vår tariffavtale inneholder begrensninger for bemanningsbyråer. Vi har svart at vi har begrensninger i forhold til direktivet, men at vi mener begrensningene kan begrunnes med tanke på sosial dumping, sikkerhet på arbeidsplassen, og i det hele tatt bevare et seriøst arbeidsliv. Vi har svart at det ikke kommer på tale å flytte på et eneste komma i vår tariffavtale. En tariffavtale skal avtales mellom partene i Norge, ikke av byråkrater i Brussel! Tiden er kanskje igjen moden for å ta et slag for tariffavtalene i Norge. Tariffavtalene i Norge skal gjelde foran alt som heter EØS. Bare det faktum at tariffavtalene gransktes av ESA bør utløse en reaksjon fra fagorganiserte i Norge, spørsmålet er bare hvor kraftig skal vi reagere. Vi kjempet en lang kamp i 2013 for bevaring av fagutdanningen vår og vi vant, nå kommer kampen om tariffavtalenes eksistens. Er du villig til å legge deg på rygg for EU? Det er ikke jeg.

Markus Hansen
Ledern

HEISMONTØREN

Nr. 1 – Mai 2015

Årgang 47

Redaktør: Johnny Leo Johansen
I redaksjonen: Olle Andersson,
Tor Erik Lundberg og Bjørn Tore Egeberg
Forside: Johnny Leo Johansen

Bladets adresse:
HEISMONTØREN
Schweigaards gate 34 f,
oppgang 2, 0191 Oslo
Telefon: 22 17 45 50
Telefax: 22 17 45 53
E-post: redaksjonen@heis.no

Ettertrykk anbefales når kilde er angitt.
Grafisk produksjon: 07 Media AS, Oslo
Opplag: 1200
Redaksjonen avsluttet 25.4
Neste nummer: Juni
Neste deadline: 25.mai

Amerikanisering av norsk arbeidsliv?
Heismontørenes fagforening
Årsmøtet 24.03.15
Bitten Nordrik/Forsker

Redaktøren

Et mer autoritært arbeidsliv vokser frem. Forsker Bitten Nordrik fra kunnskapsenteret De Facto uttalte på vårt årsmøte at det er en radikal endring fra personalledelse når det gjelder innhold og praksis. Dette er ikke kun et navneskifte til HR.

Det er en tanke om mer individualisering, kontroll og styringsverktøy med mindre medbestemmelse som man ser endre vårt arbeidsliv. Et arbeidsliv som tidligere har kunnet smykke seg med tittelen «Verdens mest demokratiske arbeidsliv».

Norge har ved undersøkelser kommet godt ut av det ved målinger av trivel og innsats i arbeidslivet. I motsetning til den amerikanske modellen hvor arbeidere på individnivå må forholde seg til autoritære bedriftseiere og en ledelse hvor man kanskje ikke har noe egeninteresse av bedriften, eller med-bestemmelse i hele tatt og hvor det er en mindre grad av tilhørighet som igjen kan gi negative resultater.

Hvorfor arbeidslivet ønsker seg en endring bort fra en ordning som gir gode resultater kan man undre seg over.

Forsker Bitten Nordrik fra
kunnskapsenteret De Facto. Årsmøte
Foto Johnny Leo Johansen

Ved årsmøte er det valgt inn David Coron Andersen som ny redaktør, jeg fortsetter i redaksjonene som nå og er blitt styrket med flere krefter

Redaktøren

FAGETS FREMTID

Stadig endres heisene som skal monteres. Evner vi å følge utviklingen og hvordan påvirker endringene faget vårt og hva betyr dette for fagets fremtid?

Tekst/Foto: Redaksjonen HMF

Atle Skaug har vært i prøvenemnda for heismontørfaget i Oslo og Akershus i 5–6 år, han er med på undervisning på Opphei og heisbransjens utdanningssenter(HBU) og har tett kontakt med lærlinger som skal utdanne seg til faget og får dermed og se faget fra en litt annen side.

Atle Skaug har ovenfor styret i heismontørenes fagforening ytret en bekymring for fagets fremtid hvis vi ikke er våkne ovenfor endringene som er kommet.

«En ensidig opplæring i bedrifter på en heistype gjør at lærlingene mister bredden i faget, forteller Skaug.

Ved fagprøver har de hatt opp kandidater som det kan virke som ikke har fått den opplæringen de skulle hatt og det vil hvis utviklingen fortsetter kunne gjøre det vanskelig for montøren å drive med annet en akkurat det produktet man er opplært på.

Det er et generasjonsskifte hvor en del erfarne montører kvier seg for de nye produktene og de yngre kvier seg for å jobbe på de eldre anleggene. Det er også en utfordring at det er de yngste som oftest går på nyanlegg og dermed står for stor en del av opplæringen av lærlingene i bedriftene.

I følge opplæringsplan så skal kandidatene ha gjennomgått en bred opplæring i faget. – Men jeg sitter med et inntrykk av at det er noen bedrifter som er for dårlige på å følge opp dette, kan Atle Skaug legge til.

Av sikkerhetsmessig betydning

Dette fører igjen til at vi opplever å kunne å ha kandidater som vi raskt får inntrykk av at ikke har fått god nok opplæring på for eksempel hydraulikk anlegg. Dette er igjen av sikkerhetsmessig betydning og kandidater som ikke kan jobbe på en sikker og forsvarlige måte må vi stryke.

Det er også mange som ser ut for at de ikke får god nok opplæring på servise og det kan bli huller i opplæringen.

Det er en stor fordel at vi i prøvenemnda har tett samarbeid med Opplæringskontoret for heisfaget(OPPHEI) slik at vi kan gjøre tiltak og tilpasse utdanningen der hvor vi ser det er behov for å styrke opplæringen.

Vi har oppdaget at noen kandidater ikke kan utføre egen-kontroll og overlevring av heis til heiskontrollen. Vi er veldig oppatt av at folk skal kunne jobbe trygt og levere et faglig bra produkt.

«Vi har ikke råd til at folk ikke tenker selv

Alt fokuset på prosedyrer og dokumentasjon kan også være en fare for at man glemmer «å tenke selv» og at en del av stoltheten og ansvarsfølelsen forsvinner litt.

De som har med seg lærlinger har et spesielt ansvar og man må være veldig oppmerksom på vranglære og at dårlige holdninger og at man tar snarveier går i arv. Det må innarbeides gode rutiner.

Fagets fremtid

Hva tror du blir viktig fremover? Det må være fokus på systematisk god opplæring og at det ikke er om å gjøre å få montørene raskest mulig gjennom opplæringssystemet. Faglige ledere har et

«Det essensielle er å få gode fagarbeidere og få med ungdommen på gode holdninger.

Atle Skaug er engasjert rundt fagets fremtid

stort ansvar i å følge opp at opplæringen blir fulgt og må være veldig bevisete på dette. Fagforeningen og klubben må også hele tiden ha dette på agendaen.

Det er viktig at det utveksles erfaringer og kanskje bør det legges opp for eksempel at erfaringer og dokumentasjon er tilgjengelig på de nå så aktuelle nettbrett eller liknende verktøy.

Når det gjelder lærlinger som skal til Opphei på hydraulikk så er det viktig at de får litt innsikt i forkant av hydraulikk-kursene og da ihvertfall har vært med på servise på et anlegg og sett hvordan det ser ut.

Konservativ

Kanskje er bransjen litt for konservativ når det gjelder opplæring og bruk av nye verktøy og e-systemer som er tilgjengelig.

– Når bransjen endres må vi henge med på dette samtidig som vi bevarer faget. Det er viktig å velge de riktige prøve-anlegg og her må det samarbeides for å finne egnede anlegg.

– Det er alltid veldig artig når vi kan godkjenne kandidatene.

– Kanskje er ungdommen blitt for snille sier Skaug med et glimt i øye. Ungdommen må og selv være flinke til å sette krav til opplæringen som skal gjøre det til dyktige fagfolk.

– Det er alltid veldig artig når vi kan godkjenne kandidatene, det er aldri noen god dag når vi må stryke noen.

Nå er vi ute på et service anlegg i løpet av fagprøven, det gjør prøven mer praktisk og jeg føler i dag at prøven i så måte er veldig god.

Atle har et stort engasjement og forteller at han synes det er veldig givende å kunne drive med dette og har stor glede av jobben sin med opplæring av det som blir stolte fagarbeidere.

Han ønsker å rette en stor honnør til alle i prøvenemndene i heismontørfaget rundt om i landet som bidrar til et høyt faglig nivå på fagprøven.

MITT MØTE MED FAGET

Mitt navn er Sofie Berntsen jeg har nå vært lærling i 1 halvt år. Når jeg fikk lærlingplass i KONE heis visste jeg ikke helt hva jeg skulle forvente, er det et hardt miljø? Er det så spennende som jeg har fått inntrykk av? Hvordan er det å være jente i dette faget? Som dere sikkert skjønner er det vanskelig å forestille seg hva som kommer, men heldigvis var det mye bedre enn forventet.

Nesten den første setningen jeg fikk høre av mine kollegaer på kontoret den første uken var "At det alltid bare er å komme å spørre eller si i fra om det er noe", for meg virker dette som et ekstremt inkluderende miljø som tar vare på hverandre.

Ute i sjakta har jeg fått være med på masse rart, masse modernisering på nyanlegg og sett mange spennende heiser. Og jeg kjenner selv at jeg gleder meg masse til å gå på service de neste månedene.

Som dere alle vet er det et nytt lærlingskull som kommer hvert år. Hvert år kommer det inn nye fagarbeidere som skal ta stafettpinnen og holde på dette faget i mange år til. Men hvordan er det å være fremtiden? Hvordan er det å komme inn i dette faget? Hvordan er oppfølginga og inntrykkene?

Det er vell kanskje ikke alle spørsmål som vi kan få svar på, men her har dere hvertfall muligheten til å høre litt av inntrykkene til årets lærlingkull. Jeg har fått muligheten til å spørre ut mange av årets lærlinger for å høre om de har like positive opplevelser av faget og miljøet som meg.

BEDRIFTEN, KLUBBEN, KOLLEGAER OG FAGET:

Det er mye man skal ta inn på veldig kort tid i læretida, på 2 og ½ år skal du lære deg et helt fag, i tillegg nye folk å kjenne, og tilpasse deg en helt ny hverdag. Det kan fort være mye å gape over, derfor er det viktig å ha et støtteapparat som kan hjelpe deg igjennom denne tiden. Heldigvis er det slik at inntrykkene fra lærlingene virkelig tilsier at det meste av det er på plass.

Så langt er oppfølgingen bra og om bedriften ikke er der for deg, er nesten alle andre der for å hjelpe deg å si i fra at dette må på plass, som det nesten alltid gjør. Noe som også er veldig viktig er det å få sett nok av faget ettersom det er et ekstremt bredt fag.

Men årets lærlinger føler de blir hørt og får lov til å prøve seg på det meste av de spesielle tingene, de føler også at montører er mer opptatt av å lære deg enn å bruke deg, sånn som vi har fått inntrykk av at det har vært mer av før. Det mest spennende er selvsagt hydraulikk eller gamle heiser hvor man virkelig må slå på hodet, og det håper vi også på å se mer av siden de fleste kun har vært på nymontasje til nå og snart skal over på service eller mod.

Årets lærlinger føler de blir hørt og får lov til å prøve seg på det meste av de spesielle tingene, de føler også at montører er mer opptatt av å lære deg enn å benytte deg

LANDSRÅD

Den 4. og 5. mars var det igjen duket for landsråd i Heismontørenes fagforening. Kvalitet og faglig standard, utfordringer med vikarbyråd direktivet og angrepet på arbeidsmiljøloven var blant temaene som stod på agendaen disse to dagene på Linne hotell i Oslo.

Hva er kvaliteten på det arbeidet vi gjør, og hva må vi bli bedre på når det gjelder montasje og vedlikehold? Dette var spørsmålet som innleddet til temaet om kvalitet og faglig arbeid.

Hjem er da mer naturlig å spørre enn Norsk Heiskontroll (NHK) som landsomfattende kontrollorgan av heiser, rulletrapper og løfteinnretninger?

Thomas Heltorp, Teknisk sjef i NHK, innleddet og startet med å presentere Norsk Heiskontroll og deres arbeid. Vi møter mange montører og heiser hvor det tydelig vises at det fortsatt finnes fagstolthet, sa han. Men han viste også frem flere bilder tatt av NHK som som viste lite fagmessig arbeid og graverende feil. De graverende feilene er mest knyttet til eldre heiser som ikke er blitt reparert eller ved at det er gjort dårlig reparasjon og vedlikeholdsarbeid.

Ved nymontasje kunne han fortelle at det ikke var fullt så ille. Men det er flere mindre feil. Det var også ofte bygningsmessige mangler. De opplevde ofte at heiskontrollen var blitt bestilt før heisen var ferdig. Av og til er det så mange

mangler at NHK må foreta en ny kontroll. Da skjerper som oftest bedriftene seg, for en ny kontroll er dyrt.

Det ble påpekt viktigheten av å føre en korrett og samvittighetsfull loggbok ved alt som blir gjort med heisen. Dette er også et viktig dokument ved hendelser og ulykker. Heiskontrollen skriver egne kontrollrapporter ved feil på heisene. Heiskontrollen kan ikke selv pålegge heiseier å rette feil og mangler. Det er kun kommunen, som håndhever lovverket, som kan pålegge heiseieren utbedringene.

Det er kun vært utført 100 ombygningskontroller i 2014. Her har det kanskje vært uklarheter eller mistolkninger av regelverket om hvilke utskiftninger som krever kontroll. Dette har vært regulert av HO-2/2008, tabell 1. NS-EN 81-1 og NS-EN 81-2 erstattes av NS-EN 81-20 som er den nye standarden. Denne er tredd i kraft, men alle standardene vil gjelde i en overgangsperiode frem til 2017.

Det kom spørsmål om vi kan stenge heiser hvis vi finner alvorlige feil og mangler ved heisen? I TEK-10 §16-1 står det: «Når feil på installasjon kan medføre umiddelbar fare for person sikkerhet, skal løfteinnretning settes ut av drift og

forholdet meldes til kommune og eier». Heisbedrift, heismontør, heiseier og heiskontrollen har dermed rett og plikt til å stenge heisen dersom det oppdages feil eller mangler som kan være farlig. Det er situasjoner der heiseier protesterer mot stenging. Da får man håndtere det så godt man kan. Slå av hovedbryter, merke, skrive i loggbok og si til heiseier at han eventuelt får skru på heisen igjen selv på eget ansvar. Viktig med en god dialog mellom heisbedrift og heiseier.

Fakta om Norsk Heiskontroll (NHK)

NHK ble opprettet i 1987. Driver med kontroll av heiser, løfteinnretninger og rulletrapper. Siden de er en stiftelse så har de ingen eiere som skal tjene penger. «Regnskapet skal gå i null hvert år»

De har 55 ansatte, hvorav 33 utfører kontroller. De har avdelinger i Skien, Bergen, Bodø, Trondheim i tillegg til Oslo.

I 2014 utførte de:

- 1600 sluttkontroller
- 16000 periodiske kontroller
- 100 ombyggingskontroller
- 15 kontroller etter ulykker.

«Diskusjonen om kvalitet og faglig arbeid er viktig å ta med inn i avdelingene og klubbene.»

Det kom spørsmål til NHK på om alle ulykker skal meldes til Norsk Heiskontroll. På dette var svaret ja. I TEK-10 står det: «Eier skal umiddelbart melde ulykker og hendelser til kommunen og sikkerhetskontrollorgan. Sikkerhetskontrollorgan skal innrapportere ulykker og hendelser til nasjonalt installasjonsregister.» (Nireg)

Det ble en god diskusjon rundt temaet om faglig arbeidet. Det ble påpekt viktigheten av å sette seg godt inn i FDV-dokumentasjonen på fremmedfabrikter, da det er ett stort ansvar å utføre ettersyn på en heis man ikke kjenner. En annen utfordring vi har i dag er tidspress. Er det mulig å gjøre et forsvarlig ettersyn med den tiden man har til rådighet? Er det viktigst å holde seg innenfor den gitte tiden, eller er det kvaliteten på jobben som skal utføres som er avgjørende? Man må selvfølgelig ikke krysse av på noe man ikke har kontrollert på grunn av for eksempel dårlig tid. For å opprettholde en høy faglig standard på heisene, har KONE-klubben innført et prosjekt som heter «Min heis». Det går ut på at man skal kunne rekke opp hånda å si stolt at dette er min heis.

Noen stikkord for å bedre kvaliteten
Fra gruppearbeid på Landsråd

Snu tidspresset	Si i fra til kollega tåle tilsnakk	Diskusjon i klubb	Prosjektet «Min Heis»
Rengjøre nøye	Fagmessig arbeid	Lærling med erfaren montør	Montøren må ta styringen
Korekt ført loggbok	Indre justis	Opplæring fremmedfabrikk	Samarbeid NHK/HMF
Snakke med kunden	Opprette faglig utvalg	Flere «øyne som ser»	Følge minimum «mis'en»

«Dette blir en kamp som rår foran hovedavtalen»

«Det blir bråk!»

NYTT ANGREP PÅ OVERENSKOMST FOR HEISFAGET?

Vil bestemmelsene om inn og utleie i Overenskomsten bli dømt ulovlig av ESA/EU? Jan-Olav Andersen fra EL & IT innledet.

ESA har bedt om en rapport på om det finnes noen ulovlige restriksjoner i norske tariffavtaler som sperrer vikarbyrån ute. Som kjent så finnes det en slik avtale i heisoverenskomsten under § 1. Teksten lyder: «Partene er enige om at driften baseres/planlegges med faste ansatte. I situasjoner der dette ikke er mulig, kan innleie av heismontører og hjelpearbeidere i heisfaget bli nødvendig. Innleie skal foregå fra virksomheter som ikke har som formål å drive utleie.» Tilsvarende avtaler finnes også i enkelte klubbaftaler.

Det finnes andre tariffavtaler i Norge som har den samme bestemmelsen, men kanskje ikke så tydelig og klart «ulovlig» som den vi har i heis. NHO vil på sin side sikkert hevde at dette er en ulovlig avtale.

Tanken var først og ikke si at vi hadde noen slike avtaler, og heller avvente svar fra NHO, sa Jan-Olav. Men det er en farlig vei å gå. Vi kan ikke ta et standpunkt som gjør det vanskeligere for oss å slåss mot bemanningsselskap i neste runde. Det er mer fornuftig å svare offensivt. Så vi må komme til å mætte svare på at vi har en slik restriksjon, sa Jan-Olav, men at dette begrunnes som et tiltak mot sosial dumping. LO juridiske ser på dette og skal svare departementet. I følge Jan-Olav så er det ikke

departementet som skal vurdere dette, men at departementet sender dette videre til Brussel. Han sa at vi vil kunne komme i en konflikt her, da de vil kunne si at avtalen er i strid med Eu's vikarbyrådirektiv.

Vi vet at innføring av vikarbyrådirektivet og EU-utvidelsen mot øst har ført til en vekst i bemanningsbyråene. Noe vi ser på byggeplassen hver dag. Dette gir grobunn for sosial dumping, og er en klar trussel mot lærlingordningen og tariffavtaler.

Debatt

David Andersen (KONE) innledet til debatt. KONE har på det meste hatt 13 innleide Latviere. Det er skrevet en innleieavtale og dette koster bedriften, sa han. De skal ha ca 45 Euro i timen. Men de tillitsvalgte får aldri se en lønnslipp som viser hva gutta faktisk får i «lomma». Dette er vanskelig å følge opp. Hvordan skal vi da kunne følge opp dette dersom innleie blir ende mer utbredt?

Vi må i første omgang informere og diskutere dette forestående angrepet på overenskomsten med medlemmene av foreninga, ved at det tas opp i avdelinger og klubber. Videre må vi få med oss elektrikerne og andre bransjer. Det er viktig at HMF

representanter til Landsmøte i EL & IT Forbundet tar opp dette og debatten om EØS der.

Hva vil skje?

Vil HLF, som kanskje vil akseptere avtalen, stå imot presset fra NHO?

Vil angrepet komme i mellomoppgjøret i 2015 eller i tariffoppkjøret i 2016? Eller vil de ta det i tariffperioden ved å si at de har et pålegg om å fjerne teksten? Vil de bringe den inn for en domstol? En ting er sikkert, det er et at vi ikke gir oss uten en kamp!

EFTA (ESA)

Er Eu's overvåkningsorgan. Dets hovedoppgave er å sørge for at de regler og plikter som følger av EØS-avtalen gjennomføres og følges i EØS EFTA-statene

Vikarbyrådirektivet

Direktiv om arbeidsleie, EU-direktiv 2008/104/EF], det såkalte vikarbyrådirektivet, ble vedtatt av EU i november 2008. Regjeringen varslat 7. mars 2012 at den vil innlemme direktivet i EØS-avtalen

ORIENTERING OM STYREARBEID I NORSK HEISKONTROLL

Innledning ved Tor Sundby som startet med å presentere seg selv. Tor er pensjonert heismontør (Reber) og har mange år bak seg som tillitsvalgt i klubb og forening. Til tross for at han ble pensjonist for noen år siden er han fortsatt aktiv innen bransjen og i politikken. Hans tilknytting til bransjen i dag er som styremedlem i stiftelsen NHK. Han planlegger å trekke seg på årets generalforsamling.

EØS har gitt ordre om at heiskontroll skal settes ut på markedet. Norsk Heiskontroll er da en av aktørene på dette markedet, og den absolutt mest seriøse.

Vi bør ha en tilhørighet til Heiskontrollen, sa Tor. Det var foreninga som fikk opprettet Norsk Heiskontroll. Den gang var det mange som mente det var nok at bedriftene hadde internkontroll.

Styremedlemmer oppnevnes av EL & IT (HMF), KS, Norsk Teknologi og Jernbaneverket i tillegg til de som er valgt av de ansatte.

STATUS I NORSK ARBEIDSLIV-10 ÅR ETTER ØSTUTVIDELSEN

Innledning ved Roar Eilertsen fra De Facto.

Da det ble nei til EU i 1994, ble EØS avtalen alternativet. «Stoltenbergfløyen» i LO som mente at Norge burde være med i EU, så på dette som ett «sklibrett» inn i EU. Vi skulle være så mye med i EU, at folk skulle skjønne selv at det var bedre å være med enn å stå utenfor uten stemmerett. EØS

avtalen selges inn som noe positivt i norsk arbeids- og næringsliv i form av likebehandling og handelsavtaler.

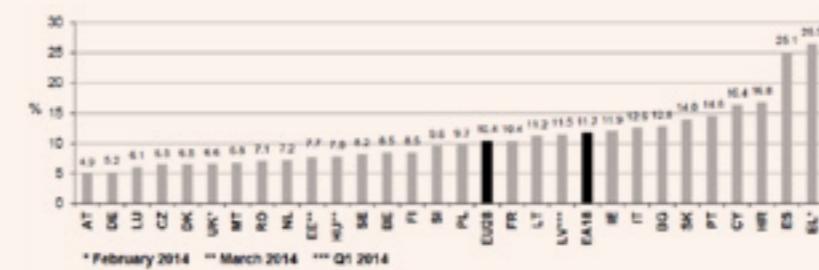
LO går nå i «krigen» for å forsvere EØS. Men de begynner å merke en motstand innen fagbevegelsen som er større en deres.

Hva har EØS avtalen gitt oss nå 10 år etter EU utvidelsen mot øst?

-Fritt arbeidsmarked med enorme lønnsforskjeller og forskjeller i arbeidsløshet.
-Sterk vekst i innvandrerandelen i norsk arbeidsliv, med særlig sterkt vekst fra Øst-Europa.

-Bemanningsbransjen vokser. Antallet bemanningsselskaper økte fra ca 200 i 1999 til 1 256 i 2014.
-Hvert år avlegges det bare halvparten så mange fagprøver som nødvendig for å møte fremtidas etterspørsel
-Vikarbyrådirektivet førte ikke til mindre utleie

Negative virkninger av EØS-avtalen
Store, seriøse bedrifter og offentlige virksomheter bruker utenlandsk arbeidskraft til å presse ned lønns- og arbeidsbetingelsene; bl.a. gjennom undergraving av likebehandlingsprinsippet og fiktiv bruk av underentrepreneur. Der hvor tariffavtaler ikke er allmenngjort

Den høye arbeidsløsheten i EU-landa fører til at mange godtar elendige arbeidsvilkår bare de kan få en jobb – i ett eller annet land.

arbeides det ofte på hjemlandets, eller markedets, vilkår (sosial dumping).

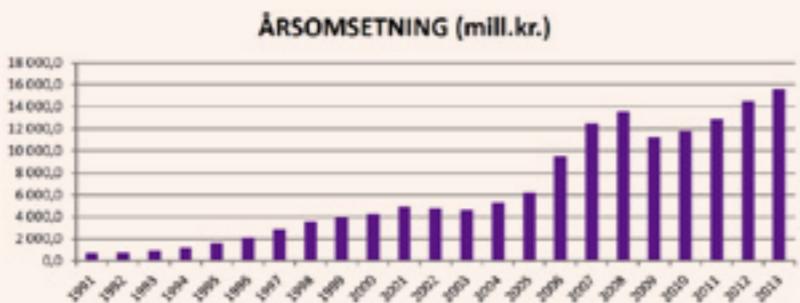
Arbeidslivskriminaliteten har fått et omfang som truer hele det seriøse arbeidsmarkedet, og både sysselsettingsgrad og organisasjonsgrad er på vei nedover i Norge.

Vi har fått et tredelt arbeidsliv:

-Fast ansatte (stort sett norske) i ordinære virksomheter i privat og offentlig sektor. De arbeider på ordinære, norske tariffbetingelser og er gjerne fagorganiserte.

-Ansatte i «seriøse» bemanningsselskaper eller underkontraktører (stort sett utenlandske og innvandrere) på klart dårligere betingelser, særlig når det gjelder arbeidstid, overtid og pensjon. Dessuten blir de ofte trukket i lønna for bolig, kurs, språkopplæring etc. De blir ofte ansatt på vikarkontrakter uten noen minimums timetall og uten rett til lønn utenfor oppdrag. Til denne gruppa hører også (stort sett utlendinger og innvandrere) ansatt i ordinære selskaper i sektorer med lav avtaledekning og svake fagforeninger.

-Ansatte i virksomheter som driver ulovlig, både når det gjelder arbeidstid og/eller tariffstridig, både når det gjelder lønn, arbeidsforhold, arbeidsmiljø, skatt, alkohollover og andre lover og regler for virksomheter.

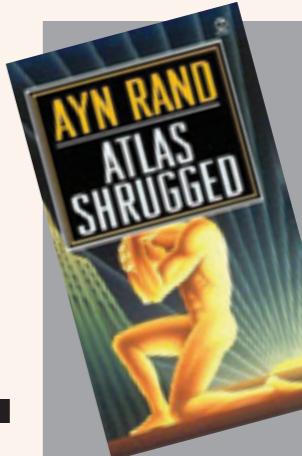

Bemanningselskapene fortrenger vanlige ansettelse. Figuren viser veksten i bemanningsselskapene. Veksten de ti siste årene skyldes at det har blitt lettere for dem å hente inn arbeidere fra Øst-Europa etter utvidelsen av EU

Bransje	Alle	Innv.	%
81.2 ... Rengjøringsvirksomhet	24353	15545	63
56 ... Serveringsvirksomhet	57780	21666	37
56 ... Overnattingsvirksomhet	27755	10288	37
78.2 ... Utleie av arbeidskraft	39571	14356	36
49.3 ... Annen landtransport med passasjerer	29777	8461	28
78 ... Arbeidskrafttjenester	2861	768	26
10 ... Produksjon av nærings- og nytelsesmidler	45613	12185	26
81 ... Tjenester tilknyttet eiendomskraft	24713	5901	23
41 ... Oppføring av bygninger	69630	15669	22

Sysselsatte i bemanningsselskaper fordelt på bransje. Vi ser at det er en høy andel innvandrere (Innv.) blant dem som jobber for bemanningsselskap

KAMPEN OM ARBEIDSMILJØLOVEN

Innledning av Stein Stugu fra De Facto.

Stugu gikk ikke konkret inn på endringen i arbeidsmiljøloven, men filosoferte litt rundt hvorfor disse forslagene til endringer kommer. Hva er den ideologiske tankegangen til arbeidsgiversiden? Hvordan skal vi vinne frem? Hva blir kompromissene?

Det ideologiske bakteppet

Han mente at selve drivkraften bak endringene var EU og nyliberalismen. Nyliberalistiske partier som prøver å fremstå som «det nye arbeiderpartiet», eksempelvis Fremskrittspartiet.

Reitan og andre rike kjendiser (arbeidsgivere) fremstår i media som folkekjære og jordnære. De er ikke stivpyntet i

Nyliberalisme er en samlebetegnelse på økonomiske og politiske ideologier og teorier, som har det til felles at de mener samfunnet i stor grad bør være organisert i henhold til markedsøkonomiske prinsipper.

Som følge av det grunnsynet går personer og organisasjoner, som av andre blir omtalt som nyliberalistiske, inn for privatisering av offentlige virksomheter og færre offentlige inngrep i økonomien i form av skatter, avgifter og ulike reguleringstiltak.

Kilde: Store norske leksikon

dress, men synger sanger og underholder på TV. Reitan som har skrevet en bok som heter «Hvis jeg var president», skiller ikke mellom jobb og fritid. I boka skriver han «Tenk om vi får bussjåfører som også drømmer om å kjøre buss i drømmene sine.» Noe som sier sitt om tankegangen hans.

Den ideologiske tankegangen er basert på amerikansk ledelsesfilosofi og en forakt for vanlig arbeidsfolk sa Stugu. Det skal ikke være noe skille mellom jobb og fritid.

Forfatteren Ayn Rands bok «Atlas Shrugged» er den mest innflytelserike boken etter bibelen. (Se faktaboks)

Fellesnevneren

Fellesnevneren for alle endringene i arbeidsmiljøloven er at det vil svekke det organiserte arbeidslivet. De forfekter synet om at arbeidsmiljøloven og en fagbevegelse med makt er gammeldags.

Kampen

Det var en enestående faglig bredde under den politiske streiken den 28. januar. Det var spesielt viktig at YS var med, siden YS har blitt sett på som Høyres alternativ til LO.

Hvis valget i 2017 skal føre til reverse-ring av angrepene på arbeidsmiljøloven, så kan ikke kampen skrus av nå, kampen må drives nedenfra og gå kontinuerlig. Blant annet er fanemarkeringen den 19. mars og 1. mai viktig.

Boka Atlas Shrugged har sin opprinnelse i historien om Atlas som bærer verden på sine skuldre. I boken kommer dette poenget klart frem ved at de som bruker sine evner til å skape noe fremstilles som de som bærer verden på sine skuldre, men likevel fordømmes som umorske, egoistiske pengeutsugere. Forfatterens kritikk av den bestående samfunnsorden er åpenbar, og hun gjør i boken et kraftig forsvar for de verdier hennes filosofi – objektivismen – hevdet å stå for, deriblant fornuft, egoisme og kapitalisme.

Objektivismen Den objektivistiske etikk forfekter rasjonell egoisme: hvert individ bør gjøre sitt beste for å oppnå et lykkelig liv, man har ingen forpliktelser overfor andre mennesker, bortsett fra egne barn. For å oppnå et lykkelig liv må man være rasjonell, langsiktig og prinsippfast, og man må bruke sitt liv til verdiskapende arbeid. Ifølge objektivismen har ingen mennesker noen rett til å initiere tvang mot andre mennesker, og objektivisms politikk forfekter derfor full politisk frihet, såkalt laissez-faire-kapitalisme. Dette innebærer full respekt for individenes rettigheter, inkludert den private eiendomsrett. Objektivismen hevder derfor at statens eneste oppgave skal være å beskytte individer mot initiering av tvang; staten skal derfor kun drive politi, rettsvesen og militært forsvar.

Kilde: Wikipedia

HMF på landsmøtet i EL & IT forbundet

Og Per Arne Salo etterlyser en mer offensiv strategi : «Hvordan unngå å ende i kjelleren, som fagbevegelsen i mange EU-land?»

Og Frank Hansen kjenner følelsen av å ha hele landsmøtet i ryggen

En dypt koncentrerter Markus Hansen leser sakspapirer. Til slutt ble han valgt inn i forbundsstyret, og får lov til å delta på de åtte (ca) årlege forbundsstyremøtene. Etter fire år på utsiden har vi i Heis igjen fått muligheten. Markus fortsetter som leder av Foreningen. Forbundsstyremedlem er ikke et heltidsverv.

Edmund Berget (til venstre) er stolt av bra innlegg fra Trønderbataljonen.

Svein Åge Samuelsen fra Trøndelag forteller landsmøtet om angrepet på tariffavtalene. Det er en del av Vikarbyrådrekativet at ingen tariffavtaler inneholder begrensninger mot midlertidig arbeid eller innleie, (som ikke kan begrunnes i det EU godtar som allmenne hensyn). Nå har ESA (domstolen som håndhever EØS-avtalen) bedt om opplysninger om hva som egentlig er gjort for å få slike bestemmelser ut av blant annet Heisoverenskomsten. Samuelsen oppfordrer landsmøtet til å si et tydelig Nei til EØS. Og det gjorde landsmøtet, med 149 av 253 stemmer

EØS-motstanderne i salen gir svar på tiltale. Eystein Garberg fra Trøndelag utfordrer LO-lederen til å svare på hvordan vi kan bli kvitt bemanningsbyråene innenfor EØS.

Vegard Olimstad fra Stavanger fra på sitt første landsmøte. Spennende dager for delegaten fra Øyvind Wallentinsens hjemfylke. Vegard ser fram til ledervalg og EØS-debatt.

Øyvind, Jan Olav, Markus, Terje, Pettern, Eystein, Svein Åge..... På landsmøtet var det mange menn. Derfor et bilde av Hanne Lise Fahsing og Monica Derbakk. De var der de og.

På ethvert sunt landsmøte går ledelsen på noen nederlag. Sjeldent på de viktigste sakene. Her blir det vedtatt mot forbundsstyrets innstilling at det fortsatt er landsmøtene som skal velge leder av forhandlingsavdelingen og leder av utviklingsavdelingen, som er to av vervene i forbundets ledelse.

En stadig økende produktivitet og vekst hvor overskuddet tas ut i form av mer fritid kan vise vei til 6 timersdagen. I Norge jobber 75,5 prosent av alle mellom 15–64 år, det er få land som har høyere andel.

Tekst/Foto: Johnny Leo Johansen

En stadig økende produktivitetsvekst gir muligheter for å ta ut mer av dette overskuddet i form av mer fritid. At folk må jobbe mer i mange land har en tydelig sammenheng med at man må jobbe flere timer ved dårlige betalte jobber.

På Trondheims-konferansen var et av temaene som LOS Gerd Liv Valla stadig har frontet en 6-timers arbeidsdag er

mulig på sikt. Gerd Liv Valla ser for seg at man kanskje må jobbe over tid for å kunne innføre 6-timers arbeidstid som normalarbeidstid.

«Nordmenn flest liker å jobbe

For de som kan historien om hvordan fagbevegelsen fikk innført 8-timers arbeidsdag nærmest over natten, ser hun her kanskje for seg en annen tilnærming. Forslaget på 8-timers arbeidstid kom derimot allerede i 1890 og det tok 29 år før den ble innført i 1919.

At det nå er en utvikling av at det også er en torsdagskø opp til fjellet bør nødvendigvis ikke bety at flere tar fri Fredag. Det kan også bety at flere tar med seg PC på fjellet. Nordmenn flest liker å jobbe, beskriver økonomi professor Kalle Moen ved Universitet i Oslo til Aftenposten.

Produktiviteten

Produktiviteten, målt som verdiskapning(bnp) per time har aldri vært høyere i fastlands-Norge sammenlik-

net med de beste landene i OECD viser en grafe presentert i Dagens Næringsliv.

Snittet derimot for timer det jobbes i Norge 1400 timer, langt under gjennomsnittet for OECD-landene som er på 1770 timer.

Samfunnsøkonom ved NTNU professor Jørn Rattsø som på nittitallet ledet «Rattsø-utvalget», som tok for seg råd om inntektsfordeling i kommune Norge. – At nordmenn forlater jobben på Fredag ikke er noe problem. Det som er problemet er ungdommen som faller utenfor arbeidslivet.

Mange jobber allerede 6-timers dag

Mange kvinner jobber frivillig eller ufri-villig deltid som gjør at gjennomsnittet for kvinners arbeidstid er lavere enn for menn. Det gjort forsøk på fleksible ordninger slik som ved industribedriften Tine i Heimdal for 6-timersdag hvor de har uttrykt at dette har gitt dem økt livskvalitet.

Med et Europa som har stabilisert seg på høy arbeidsledighet etter den økonomske krisen og en utvikling hvor det er en økt produktivitet med mindre behov for tradisjonell arbeidskraft i mange moderne industribedrifter er debatten og den solidariske tenkningen bak en fordeling av arbeidstid som gir økt livskvalitet og som i tillegg gir positiv effekt på produktivitet der dette er testet ut må ønskes velkommen.

En pågående prosess

At vi tilbringer mindre av den tiden på døgnet vi er våkne på jobben isteden for at produktivitetsveksten skal tas ut i mer overskudd til kapitalen er en debatt som en tydelig Trondheims-konferansen tok standpunkt til. Innføring av 6-timersdagen har vært Vallas hjertesak fra før hun skrev sin hovedoppgave om temaet i 1977.

Foretrekker du økt kjøpekraft eller kortere arbeidstid, spurte Fremtiden i våre hender? 70,7 % av fagorganiserte svarer kortere arbeidstid.

Et arbeidsliv som har utviklet seg til en mer effektiv arbeidsdag og for mange tøffere krav til effektivitet burdet ikke kun gagne bedriftseierne.

Kortere arbeidstid vil gi en bedre livskvalitet, bedre likestillingen og gi en positiv miljøeffekt.

Den økende produktivitet blir oftest utbyttet i form av kapital og gjenspeiler seg i større utbytte for kapitalen og en forbruksvekst som ikke er bærekraftig. Effekten av teknologiske og annen effektiviserende utviklinger kan tas ut i mer fritid.

Arbeiderbevegelsen historie fra 1919 ved innføring av 8timers dagen og job-

ben for å få redusert arbeidstiden er verdt å studere.

– Det handler om å snakke om hvordan vi skal ta ut veksten, Gerd Liv Valla. Vi skal og ha vår andel av veksten og spørsmålet blir igjen hvordan vi skal ta ut denne veksten. 6 timersdagen blir sett på som en frigjøringsak. Det handler og om miljø, klima og forbruk av ressurser.

Skriftvis

– Vårt forbruk ligger høyt over forbruk ellers i verden. Mange har nå så krevende jobber at de må leie inn folk for å gjøre vanlige gjøremål og bestiller ferdig mat. Kvinnenes inntog på arbeidsmarkedet har også gitt en effekt av at det jobbes flere timer totalt i samfunnet nå idag.

Samtidig må alle være oppmerksomme på at det går ikke for alle å ha vekst. Det går ikke for de som ikke har noe i utgangspunktet.

Vi må ta 6timersdagen gjennom tariffavtaler, sa Gerd Liv Valla fra talerstolen. Et konkret krav kan være å innføre 35 timers uke, men dette må gjøres skriftvis.

Kvinner i krevende yrker trekker seg ofte ut for å jobbe deltid med konsekvensen er at de blir minste pensjonister.

Det er dårlig samfunnspolitikk at mange arbeidere jobber på en måte som gjør at mange blir uføre etter ett tungt arbeidsliv.

Tilslutt viste Gerd Liv Valla at i LOS handlingsplan for 2013–2017 er vedtak for endret arbeidstidsordning nedfelt i at dette nå kun er tenkt som mulighet for forsøksordninger og ikke som et konkret krav om innføring.

<http://loitronheim.no/tid-kortere-arbeidstid/#more-1586>

ARBEIDSMILJØLOVEN ELLER LØSARBEIDERSAMFUNNET

MEN LOVEN HAR EN FUNKSJON SELV OM DEN BRYTES

Tekst/Foto: Bjørn Tore Egeberg

I de fleste EU-landene har løsarbeidersamfunnet kommet tilbake. Det virker som størstedelen av alle nyansettelser er midlertidige. Etter lange perioder med midlertidige ansettelse blir de flinkeste funnet verdige til fast jobb. Etter hvert som dagens arbeidsstyrke når aldersgrensen, vil land etter land bli omdannet til et løsarbeidersamfunn. Tilbake til 20-tallet. Det er også dette kampen står om i Norge. Det er ikke politikerprat om at faste ansettelse er hovedregelen som sikrer et seriøst arbeidsliv. Det er kombinasjonen av sterk fagbevegelse, lav ledighet og en god arbeidsmiljølov (AML) som er vårt vern.

Hva er de viktigste endringene som de blåbåla foreslår? Den aller viktigste er å ta bort betydningen av denne bestemmelsen: «Arbeidstaker skal ansettes fast.» (med enkelte unntak). Med regjeringens forslag er det unntakene som fort blir hovedregelen. Unntak a) godtar midlertidig ansettelse «når arbeidet er av midlertidig karakter». Dermed kan enhver kreativ arbeidsgiver i byggebransjen fritt ansette midlertidig, for alt har jo midlertidig karakter. Også innleie fra bemanningsselskap blir tillatt når arbeidet er av midlertidig karakter.

Boye Ullmann, som alltid har et nytt eksempel klart, har fortalt om et malerfirma som trodde at den nye loven allerede var vedtatt. Der hadde alle ansatte fått nye arbeidsavtaler, der det

stod at ansettelsen var midlertidig. Det er dette som blir den nye virkeligheten. Fagbevegelsen i mange bransjer (ikke bare bygg) sliter allerede enormt med angrepene på seriøse arbeidsforhold. Det blir påstått at loven regulerer midlertidige ansettelse, men virkeligheten er at det er langt mindre respekt for denne loven enn for fartsgrensene. Så godt som alle store bedrifter har sine kreative lovbrudd, med jobber som kalles tilkallingsvikar, engasjement osv, som i virkeligheten er ulovlige midlertidige ansettelse. Det er neppe bedre i små bedrifter som renholdsfirmær og serveringssteder.

Situasjonen er ikke bedre når det gjelder innleie. Dagens AML har to betingelser for lovlig innleie fra bemannings-

selskap. Enten må klubben og bedriften inngå avtale om at innleie er greit (fra gang til gang) eller så må ett av unntaket fra regelen om fast ansettelse være oppfylt (for eksempel når det leies inn til midlertidig arbeid som klart adskiller seg fra bedriftens ordinære virksomhet). Hvordan kan det da ha seg at bemanningsbransjen vokser eksplosivt? Det skyldes at klubben blir satt under knallhardt press: Skriv under avtalen, eller vi nedbemanner eller legger ned. Mange steder skrives det ikke en gang protokoll, men klubben tør ikke protestere mot ulovlig innleie. Folk er redd for å bli erstattet av underbetalte Adecco-arbeidere.

Norge har ikke blitt et løsarbeidersamfunn. Men flere EU-land har gått langt

i den retningen. I boka Uro i Euroland viser Halvor Fjermeros noen glimt fra land som ikke har noen lov som kan sammenliknes med norsk AML. De gamle avtalene om ordna arbeidsforhold blir sagt opp. Fagforeningene får valget mellom å gi fra seg avtalene og å gi fra seg jobben. De vet at bemanningsselskapene kan skaffe bedriften ny bemanning om de taper kampen. Nye bedrifter (for eksempel de store lagrene for netthandel) driver med en liten bemanning med vanlige ansette, supplert med horder med midlertidige og innleide i høysesongen.

I min egen familie har jeg en kar som arbeider i Spania. Han har gått på midlertidige kontrakter i mange år, men i fjor fikk han tilbud om fast ansettelse i

VERTIKAL MEXICO

Heiser er på tur opp i Mexico, og heismontørene har mer enn nok å henge fingrene i. Flere jobber alene, og noen har en fagforening å støtte seg på.

Tekst/Foto: Tone og Marco Aguilar

- Alene har jeg ansvaret for åtti heiser, forteller heismontør Enrique Francisco Vásquez. Vásquez jobber for Otis Mexico som er det største heisselskapet i landet. Han er selskapets representant i den sørlig meksikanske byen Oaxaca.

Otis har eksistert i Mexico siden 1899, og ansetter i dag 380 heismontører. De senere årene har imidlertid verdens største heisselskap fått stor konkurranse av både internasjonale og nasjonale heisleverandører.

- Det er ikke uten grunn da markedet i Mexico er gunstig, sier markedsdirektør i Kone Mexico, Martín Arian Guzmán.

Skanneren er et godt hjelpemiddel. - Den sier oss ikke akkurat hva som er galt, men det gir en pekepinn, forklarer Vásquez.

- Store befolkningskonsentrasjoner og mange turiststeder gjør at det bygges i høyden, det være seg boligblokker, kontorbygg, kjøpesenter eller hoteller, og da blir behovet for heiser økende.

Fagorganisasjonens utfordringer

Blant de mange selskapene som i dag finnes i Mexico er det riktignok kun Otis som har en egen fagforening.

- Det finnes en generell fagforening, forteller Carlos Ávila de la Rosa, fagforeningsleder i Sindicato Nacional de Trabajadores de Elevadores Otis, SNTEO, Otis meksikanske fagforening, men denne organiserer en liten del av arbeiderne.

I Otis er til sammenligning alle heismontørene fagorganiserte.

- Som fagforening har vi eksistert i seksti år, sier Ávila de la Rosa. - Vi har en felleskontrakt som forhandles annen hvert år og årlige lønnsforhandlinger. Han fremhever at lønnen til en fagorganisert heismontør i Mexico er ti prosent høyere enn en som ikke er fagorganisert. En gjennomsnittslønn ligger på rundt 10 000 pesos, det vil si cirka 5000 norske kroner.

- I tillegg nyter vi fagorganiserte godt av bedre støtteordninger som sykeforsikring, feriedager og pensjon, fortsetter Ávila de la Rosa.

Fagforeningslederen meddeler imidlertid at fagforeningsbevegelsen generelt er inne i en vanskelig periode i Mexico.

- En grunn er arbeiderne selv som ikke er interessert i å engasjere seg i denne typen saker, sier han. - De er blitt mer apatiske derfor er fagforeningsdannelsen en viktig sak for oss.

Årsak nummer to er de føderale loverformene som Mexico opplever i disse dager.

- Politikerne har til hensikt å utrydde oss, hevder Ávila de la Rosa.

- Derfor er det viktig at vi står samlet og ikke tillater at dette skjer.

Sikkerhet på dagsorden

Vásquez medgir at det er kjekt å ha fagforeningen i bakhånd. - Spesielt hvis det oppstår en konflikt med bedriften, sier han.

Men ellers er fokuset hans på de daglige gjøremålene. - Jeg har programmet fra to til tre vedlikeholdsoppdrag per dag, forteller han. - Det går riktignok med en del tid til ting som dukker opp, nye installeringer, moderniseringer og kundekontakt.

Heismontøren har i likhet med flere av sine meksikanske kollegaer ingenørutdanning. - Deretter var det tilfeldig at jeg havnet i bransjen, medgir han, men jeg har aldri angret en eneste dag.

I begynnelsen var han læregutt i et annet selskap. Nå har han sytten års erfaring som heismontør, de siste ni av disse i Otis. - Utfordringen for oss er å følge med på den teknologiske utviklingen, sier Vásquez. - Jeg jobber med fem

ulike heistyper og innen disse er det flere modeller.

Heisen han utfører vedlikehold på nå er av typen GeN2. - Selv om funksjonene er de samme, er volten og sikkerheten annerledes, sier han.

I både Otis og Kone er det obligatorisk at heismontørene sendes på kurs minst en gang i året.

- Det er bedriften som har ansvaret for å oppdatere heismontørene, sier Ávila de la Rosa, men vi i fagforeningen forsikrer oss om at kursene blir utført.

Spesielt legger de vekt på sikkerheten til arbeiderne. - Sikkerheten er alfa og omega, vektlegger Guzmán i Kone Mexico. - Derfor har vi en ekstra oppfølging på dette området.

- Hver måned foretas det inspeksjoner av heismontører for å forsikre oss om at de spesielt følger sikkerhetsforskriftene, sier markedsansvarlig i Kone. Vásquez blir også kontrollert av inspektører som kommer uanmeldt en gang i måneden.

- Det er bra at vi blir holdt oppsyn med, sier han, men aller viktigst er det å gjøre en bra jobb som gjør vår egen arbeids hverdag så vel som bruken av heisene er sikre.

- Til daglig er jeg alene, og hvem skal passe på hvis jeg ikke gjør det selv.

Om artikkelforfatteren: Tone Tveiten Aguilar er frilansjournalist med base i både Norge og Mexico.

Vedlikehold en gang per måned er det gjenge blant heisselskapene i Mexico når kundene betaler for en vedlikeholdspakke. Vásquez har 80 heiser som han alene har ansvaret for at fungerer som de skal.

Enrique Francisco Vásquez er heismontør i Otis Mexico. Etter 17 år i faget trives han like godt. - Jeg liker heiser, og den teknologiske utviklingen de representerer, sier han.

«Til daglig er jeg alene, og hvem skal passe på hvis jeg ikke gjør det selv.

SINGAPORE SLING

Verdens eneste ufrivillige uavhengig stat fyller 50 år. Singapore er en tidligere engelsk koloni en stor havneby på en øy på rett utenfor Malaysia, landet de gjerne ville tilhøre.

Tekst og foto Johnny Leo Johansen(c) Kilde Wikipedia

Havnebyen som en del norske sjøfolk ble kjent med er fortsatt en stor havneby. Nå er det kanskje enda mer et finanssenter, hvor store skyskraperbanksbygg ruver i det som kalles Downtown.

Området som heller kanskje burdet vært kalt UpTown.

Singapore har over 4300 høyblokker og 50 skyskrapere som strekker seg høyere enn 140 meter.

Singapore er Sørøst-Asias ledende handels- og finanssenter med høy levestandard og så godt som ingen arbeidsledighet. Utenlandske arbeidere, for det meste indere, får midlertidig opphold den tiden de har jobb.

Byen en av verdens travleste havner. Singapore var en og i tidligere tider betydelig havneby, som gikk til grunne på 1300-tallet.

Byen ble nyanlagt av sir Stamford Raffles i 1819, og ble styrt av Storbritannia.

I 1965 ble Singapore selvstendig republikk. Senere skulle den berømte drinken Singapore Sling nettopp bli funnet opp på hotellet som heter Raffles Hotel. Drinnen blandes og serveres fortsatt ved Long bar i annen etasje ved Raffles Hotel i Singapore. Det var bartenderen Ngiam Tong Boon som i 1915 oppfant drinnen.

På 1400-tallet utgjorde mesteparten av dagens Malaysia kongedømmet Malakka, som innførte islam som statsreligion. Malakkastredet har i århundrer vært hovedferdselsåren for handelen mellom Kina og India. Malakka var underlagt portugisisk og nederlandsk herredømme før Storbritannia overtok kontrollen i 1824.

Britene kontrollerte også Penang og Singapore og i 1867 ble disse tre områdene samlet i kronkolonien Straits Settlements.

De malayiske kongedømmene kom gradvis under britisk kontroll og ble gjort til protektorater. I 1895 ble en del av dem samlet i De fødererte malaystater. Johor sør på Malayahalvøya ble stående utenfor og i 1909 overtok Storbritannia

overhøyheten over malaystater i nord fra Siam.

Disse statene gikk under samlebetegnelsen ikke-federerte malaystater.

Etter den japanske okkupasjonen under stillehavskrigen ble den britiske kolonien og de forskjellige protektoratene forsøkt samlet i en union i 1946 og om dannet til en føderasjon i 1948. Malayafederasjonen ble en uavhengig stat i 1957, og fikk sammen med Singapore samt statene Sarawak og Sabah på Borneo om å danne føderasjonen Malaysia i 1963.

I 1965 utgikk Singapore fra føderasjonen, og siden har forholdet mellom de to statene vært anstrengt.

Den første skyskraperen ble bygd i 1939, den 17 etasjer høye Cathay-bygningen, som den gangen var den høyeste bygningen i Sørøst-Asia. Singapore har opplevd en byggeboom som startet på 70-tallet grunnet byens raske industrialisering, og tretti skyskrapere har blitt bygd de siste tjue åra.

I 1819 etablerte Det britiske Ostindiske kompani en handelspost på øya, som ble brukt som en handelspost langs silkeveien. Singapore ble et av de viktigste kommersielle og militære sentre for det britiske imperiet.

Under andre verdenskrig ble den britiske kolonien okkupert av japanerne etter slaget om Singapore, som daværende statsminister Winston Churchill kalte «Storbritannias største nederlag». Singapore vendte tilbake til britisk styre umiddelbart etter andre verdenskrig.

Byen Singapore, er faktisk den eneste staten i verden som er selvstendig uten å selv ønske det. Singapore bærer preg av sin nære tilhørighet til Kina og det faktum av at omkring tre fjerdedeler av befolkningen er kinesere, samtidig er byen vokst frem inspirert av de europeiske hovedstedene.

I 1959 fikk Singapore til en viss grad et indre selvstyre, blant annet bestående av et valgt parlament. Singapore ble i 1965 proklamert som en selvstendig

Det er ofte indiske fremmedarbeidere som gjør slike jobber i Singapore

republikk med deres egen president som ble valgt ut av parlamentet.

Det venstreradikale politiske partiet People's Action Party (PAP) fikk flertall i parlamentet ved de aller første valgene som ble gjennomført i 1959. Lee Kuan Yew var leder for dette partiet og ved hans ledelse fikk partiet den dominante posisjonen i det singaporske parlamentet. Dette partiet vant de kommende valgene i 1968, 1972 og 1978. Partiet forlot sin sosialistiske plattform og meldte seg i 1976 ut av Sosialistinternasjonalen.

Det var først på 1980-tallet at den politiske opposisjonen fikk innvilget en enkelt representant til parlamentet. Ved hvert valg siden 1984 har oppslutningen blant befolkningen rundt PAP blitt litt mindre. Den politiske opposisjonen har fått rundt 30 % av stemmene, men har i lengre tid blitt en

del svekket på grunn av indre stridigheter og uenighet.

Lee Kuan Yew gikk av som statsminister i 1990 etter å ha ledet regjeringen sammenhengende i hele 31 år, men han beholdt et overoppsyn med den nye statsministeren Goh Chok Tong og hans nye regjering i sin nye posisjon som senior-minister. Etter 14 år som statsminister overlot Goh Tong makten til Lee Hsien Loong, sønn av «landsfaderen» Lee Kuan Yew. Sistnevnte fortsatte som veilegende minister i sønnens regjering.

23.03 2015 døde Lee Kuan Yew som blir sett på som landsfaderen. Fra 1962 til 2012 økte landets BNP per innbygger fra 500 dollar til 5500 dollar. Metodene hans ble kritisert som udemokratiske med begrensinger av yttringsfrihet og pressessensur. Kinas vekstmodell er inspirert av Singapores.

Konemontører som var veldig fornøyde med firmaet de jobbet for

Av den fastboende befolkningen er 74.1% etniske kinesere, 13.4% malay-siere og 9.2% indere. Det bor ca. 2000 nordmenn og omrent like mange svensker i Singapore. Sjømannskirken ligger ved det man kan kalle en forstad litt utenfor havneområdet.

Selv om det ikke er så mye sjøfolk fra Norge lenger så er stedet et veldig populært sted for de norske og svenske som bor i byen. Steinar som tjenestegjør ved sjømannskirken kan fortelle at på onsdager når det er treff tilrettelagt

for barn kan det være opp til 2-300 besøkende.

Sky Park

For heisbransjen er vel kanskje den mest spennende heisen, den som går i Skypark bygget. Heisen er en KONE heis som ble bygget etter Jumplift metoden(Sjekk Youtube) med midlertidige maskinrom. Slik kunne heisen bygges underveis, mens bygget vokser i høyden. Heisen er og den første som ble utstyrt med ultrarope teknologi.

Heisen bruker 35 sekunder fra 1. til 57. etasje. Bygget består av tre 206,9 meter høye tårn og en plattform som har blant annet en bar og ett svømmebasseng som går helt ut til kanten. De tre tårnene er hotell.

EUROPAPOLITIKEN OCH SYRIZAS SEGER I DET GREKISKA VALET

Tekst: Olle Anderson

Grekland – en skuldkoloni

Den kända svensk-grekiska journalisten Alexandra Pascaliou fängar i några rader det grekiska folkets elände och de förhoppningar på en förändring som vänsterns valseger och regeringsbildande väckt:

"Syriza säger att de vill bygga en republik som vilar på rättvisa, jämställdhet och jämlikhet. 'Inga barn utan böcker, förskola, värme och vatten. Ingen skall behöva muta sig till en operation. Ingen skall behöva fryska eller leva i mörker. Ingen skall behöva leva utan ett mål mat om dagen. Ingen skall behöva leva som herrelös hund på gatan. Ingen ung utan utbildning eller arbete. Ingen gamling utan pension. Vi lovar allt det som skiljer ett samhälle från en djungel', säger Greklands yngste premiärminister som inte enbart kastar sina verbla spjut mot Bryssel och Berlin utan äver mot den inhemska korruptionen, kleptomanin och klientelismen som stått i vägen för de gamla grekernas definition av demokrati."

Alla borgerliga skriverier om att Syrizas valseger bara representerar ett oansvarigt grekiskt missnöje argumenterar Pascaliou emot:

"Vad är motsatsen till missnöjesparti? Nöjesparti! Partypolitiker som strödde

nypressade eurosedlar som serpentiner på gatorna har Grekland redan haft. De grävde hål i ekonomin och överlät notan åt de som aldrig pimplat paraplydrinkar. Politikens primära uppgift är, även i skuldkolonier, att möta missnöja medborgares krav på fungerande skola, vård och omsorg."

Att faktiskt göra hela södra Europa till en gigantisk skuldkoloni är det senaste borgerliga sättet att skaffa de stora europeiska egendomsägarna en ny säker, överstatligt garanterad, profitkälla. Men hur säker är den på sikt?

Den europeiska kapitalismens kräftgång belyses genom de krisande syd- och östeuropeiska ekonomierna

Hela Europa lider idag av de nedskärningar i löneandelar och samhällsviktiga sociala åtaganden, som den tidigare offentligt betalda och bedrivna verksamheten länge upprätthöll. Men varför är de huvudsakligen konservativa och socialdemokratiska eliter som styr Europas öde i stort sett eniga om att fortsätta nedskärnings- och lönesänkpolitiken? Vad har de uppnått med denna politik (?) och vad tror de sig kunna uppnå för framtiden?

Det enkla och helt riktiga svaret är att de stora kapitalen hittills tjänat grova pengar på en utveckling, eller snarare brist utveckling, som innebär alldeles otillräckliga investeringar för ekonomiska och sociala ändamål. Alltså, på ena polen en växande rikedom hos ett fåtal, på den andra polen massarbetslöshet och fattigdom, med begränsade möjligheter för de drabbade att av egen kraft kunna göra så mycket åt sin bedrövliga situation. Särskilt djupt har denna utveckling tillåtits gå i de industriellt svaga syd- och östeuropeiska ekonomierna. EU:s påbjudna nedskärningspolitik innebär där en växande skara av egendomslösa vilka lider brist på nya arbetsställen och elementära existensmedel.

Men detta enkla svar bestrids av borgerligheten, som på sikt måste räkna ett slagkraftigt motstånd mot sin kapitalistiska ordning om inget positivt händer. De borgerliga förhoppningarna på ett möjligt uppsving för de profitdrivna investeringarna, så att minskad arbetslöshet och höjda löner åter kan realiseras, finns i den liberala ekonomiska teorin om "kapitalismens självläkande krafter". Den går i korthet ut på att när sjunkande löner och nedskrivning av värdet på kapital pågått en längre tid och nått en tillräckligt låg nivå, växer viljan hos storföretagen att åter göra tillräckligt stora produktiva investeringar – så att löner

och mindre kapital på de nationella marknaderna dras med i ett ekonomiskt och socialt uppsving. Men detta har inte skett, eller skett mycket svagt, så att inga bestående uppryckningar för breda befolkningslager under lång tid kunnat uppnås inom EU-området.

I korthet kan sägas att det som skiljer kapitalismen i Europa före 1970, när kraftiga ekonomiska nedgångar utgjorde underlag för ekonomiska och sociala uppsving, är att på den tiden rörde sig

fortfarande näringsslivet mot en växande sysselsättning i näringar där takten i produktivitetstillsväxten ökade, och förmodades öka ännu mer för den närmaste framtiden. Så är det inte längre. Därför har de profitdrivna investeringar som lyfter löner och ökar antalet jobb i marknadssektorn inte kommit till stånd till den grad, att den sedan länge kroniskt växande arbetslösheten kunnat stoppas. Istället går industrien, motorn i den kapitalistiska produktivitetstillsväxten sysselsättningmässigt tillbaka,

medan de talrika tjänstenäringar som efterfrågas stort – men som erbjuder relativt små möjligheter till produktivitetsförbättringar – sysselsätter allt fler.

Detta är i sig inget problem, utan i grunden ett tecken på hög europeisk utvecklingsnivå, och sociala framsteg till gagn för en möjlig positiv samhällsutveckling. Dock, denna för profiterna tärande utveckling ville borgerskapet komma bort ifrån redan på 1970-talet genom nedskärningar i och privatisering av den of-

Nedgangstider. Foto: Spyros Papaspyropoulos licence creativecommons.org

fentligt betalda och bedrivna välfärden. Särskilt arbetarrörelsens då för tiden uttalade mål, att genom generell välfärds-politik söka uppnå full sysselsättning, har med undantag för en kort period strax efter andra världskriget alltid varit ett givet borgerligt angreppsmål.

Idag pressas också kapitalisternas profiter från produktion utförd i Europa som ett resultat av att värdet på varorna från många produktionsområden sjunker kraftigt. Den tid är förbi när särskilt Västeuropa förfogade över ekonomiskt och socialt nedtryckta kolonier i tredje världen, och därmed hade tillgång till billiga råvaror och enkelrtade avsättningsmarknader. Det är den militärt bittra och till slut framgångsrika avkoloniseringen i de numera också starkt växande ekonomierna på det asiatiska fastlandet, som

börjar få stor inverkan europeisk produktionsekonomi. Dessa ekonomier, särskilt den kinesiska, pressar idag produktionspriser inte bara inom den relativt lågproduktiva konsumtionsindustrin, utan allt oftare också inom de högteknologiska industriområdena.

Grekland – ett exempel på anarkistisk nedskärningspolitik

Den politiskt drivna löne- och socialkostnadsjakten gäller som sagt över hela Europa, men missgynnar utvecklingen relativt mer i de industriellt svaga ekonomierna i syd- och östeuropa än i det rikare nordvästeuropa. Minskande löne- andelar inom Tyskland, landet med de mest framgångsrika industriella storföretagen, gör att de sårbara syd- och östeuropeiska länderna inte får tillgång den normalt marknadsdrivna avsätt-

ningshjälp för sina varor de så väl behöver. Den avgörande politiken här är EU:s arbetsmarknadsavregleringar (som vi Norge via EÖS-avtalet sedan länge konfronteras med) och de ständiga kraven på skattesänkningar för överklassen, ägnat att försvaga de nationella statliga budgetarna.

Under dessa nyliberala ekonomiska betingelser har införandet av den gemensamma valutan, Euron, haft en klart förstärkande negativ roll. Inom de väldigt olikartade europeiska ekonomierna går det inte att undvika att Euron för t.ex. Tyskland är klart undervärderad jämfört med om tyskarna skulle behållit D-marken, medan Euron är hopplöst övervälderad för t.ex Grekland. För Grekland har Euron, inte alls överras-kande, inneburit en total låsning, utan

möjlighet att i tid kunna lätta på svårigheterna med hjälp av andra länders köpkraft (devalvering). Istället har tvånget på ständiga så kallade interndevalverin-gar, det vill säga löne- och socialkostnadssänkningar, tillsammans med den växande statsfinansiella utlandskulden, förlamat den grekiska produktionen.

Det är det inhemska grekiska borgerskapets hejdlosta upplåning och de europeiska storbankernas lukrativa utlåning som är alltigenom oansvarig; enbart en politik för brutal social nedskärning. Iden om ”kapitalismens själv-läkande krafter”, som inte längre heller fungerar i moderländerna till de rikaste storföretagen, är moraliskt förkastlig när den tillämpas på Grekland. Det har under en längre tid tydligt gått att konstatera att de ständigt nya lånén för att betala

av de gamla, bara lett till en kraftigt minskande bruttonationalprodukt (cirka 25% sedan 2008). Vilket i sin tur underminerat förutsättningarna för skuldsanering, ekonomisk aktivitet och tillväxt överhuvudtaget.

Den nyliberala europapolitiken är om-ånsklig. Om den hade fått fortsätta helt ostört hade den till slut inneburit ett dödligt struptag på det grekiska folket. Den har som sagt fått ske för att det grekiska borgerskapet och de utländska borgernärerna tjänat grova pengar under skuldutvecklingens gång. Det i sin tur har kunnat ske därför att inte enbart lönearbetande greker utan också motsvarande samhällsklasser i särskilt Tyskland och Frankrike fått rycka in och betala bankernas hotade profiter – när storbankerna av Merkel och Hollande

tillåtts vara ”too big to fail”, och hållits skadeslösa från den grekiska bankrutten via skattsedeln. Detta tilltag, att låta de huvudsakligen lönearbetande i Tyskland och Frankrike betala för EU:s och storbankernas oansvariga utlåning till Grekland, är självfallet också ägnat att sätta Europas arbetande upp mot varandra. Den dramatiska politiska händelseutvecklingen i Grekland och övriga syd-europeiska länder verkar dock, som framgår av den växande solidariteten med det grekiska folket, slå tillbaka på dyliga splittringsforsök.

Syrizas politik och vår solidaritet med det grekiska folkets kamp

Syriza representerar en snabbt framväxande folkrörelse mot de vanskinnigheter som det nyliberala EU-systemet och den korrumperade grekiska eliten tvingat på

Under dessa nyliberala ekonomiska betingelser har införandet av den gemensamma valutan, Euron, haft en klart förstärkande negativ roll.

Det är det inhemska grekiska borgerskapets hejdlosta upplåning och de europeiska storbankernas lukrativa utlåning som är alltigenom oansvarig. Foto: Colorbox

landets breda befolkningslager. Det handlar om ett stort antal generalstrejker och demonstrationer, och lika viktigt om folkligt engagemang och solidaritet med de sämst ställdas kamp för överlevnad.

De grekiska väljarna har alltsedan stats- och utlandsskulden började växa Grekland helt över huvudet övergett det socialdemokratiska partiet, Pasok. I valet 2009 hade Pasok stöd av 45% och i januari 6 år senare knappt 5 %. Pasoks tillit till "kapitalismens självläkande krafter" och dess medverkan i den politiska klassen av korrumperade politiker, som inte velat göra någonting åt de improductiva privilegier som kännetecknat Grekland alltsedan inbördeskriget (1945-1949) och fascistkuppen (1967-1974), blev till slut partiets fall. De hårt arbetande greker som fått allt mindre för sitt slit och som tidigare varit partiets kärnvälvare sätter numera sin lit till det relativt oprövade, men icke-korrumperade, och folkliga Syriza.

Vad gör Syriza idag och vad kan partiet i regeringställning göra i framtiden åt den rävsax den nyliberala nedskärningspolitiken försatt landet i?

Syrizas första och mycket viktiga grepp för att behålla sitt politiska stöd på hemmaplan är de statliga programmen för lindring av nöden; gratis ström, mat, kläder, mediciner, osv till de mest utsatta grupperna. Nästa aviserade steg blir, att staten på allvar skattlägger hela befolkningen, inte som i dag ett fortsatt ensidigt beskattande av de lönearbetande. Begränsa och avskaffa den represiva apparatens privilegier, som t.ex. slopat statlig täckning av mycket tidiga pensionsavgångar för polisen och militären, är mycket viktigt. Kort sagt omvänt klasspolitik för att dra ned på de

improductiva privilegier som kännetecknar den grekiska staten och näringslivet.

Den svåra frågan om den nya grekiska regeringens förhållande till EU och utlandsskulden kan förstås på sikt äventyra Syriza-regeringens stöd, om inget radikalt brott sker med landets ekonomiska nedgång. Den konservativ-soci-

aledemokratiska tyska koalitionsregeringen har hittills kategoriskt avvisat Syrizas krav på en kraftig nedskrivning av ut-

leder sannolikt fram till en skärpning av det politiska läget och till att det grekiska folket kräver en mer radikal politik än hittills för att komma ur sin fruktansvärd situation.

Det viktigaste för den närmaste framtiden är att Syriza lyckas i sin förutsats att göra gemensam sak med i första hand Spanien, Portugal, Italien och Irland, vars krisers omfattning, och politiska förhållanden, alltmer liknar situationen i Grekland. I Spanien har på kort

De spekulationer som finns om att Grekland kommer att lämna Euron, eller omvänt att EU skulle sparka Grekland ut ur Euro-zonen är förnärvarande mindre troliga.

landsskulden, men har i nuvarande politiska situation gått med på att förlänga tidpunkten för nästa avbetalning med fyra månader. Den tyska regeringen söker uppenbart att med politisk förhållningstaktik försvaga Syrizas stöd på hemmaplan och i Europa överlag.

De spekulationer som finns om att Grekland kommer att lämna Euron, eller omvänt att EU skulle sparka Grekland ut ur Euro-zonen är förnärvarande mindre troliga. Därför att båda sidor är för sin sak inriktade på att vinna den politiska kampen om den europeiska opinionen. Dock, landets ekonomiska och politiska situation är mycket dramatisk. Om den grekiska överklassens växande kapitalflykt helt tar bort effekterna av Syriza-regeringens omvänta klasspolitik, så att storleken på de planerade investeringarna blir för små, kan Syriza-regeringens intentioner om ökad produktion och social rättfärdighet i ett värska scenario falla samman. En sådan utveckling

tid uppstått ett liknande parti som Syriza, Podemos. Det har i opinionsundersökningar snabbt blivit landets största parti, och har i sin politik tydligt identifierat de spanska problemen med de grekiska. Liknande fenomen kan vi också se tecken på i Portugal.

Kan Syriza behålla och utöka sitt stöd på hemmaplan finns gott hopp om kraftfulla solidaritetsaktioner till stöd för ett brott med den nyliberala politiken över hela Europa. Nedskärningspolitiken är unison, och lönearbetande har överallt största egenanledning att stödja det grekiska folkets kamp för en gemensam väg bort från vår tids gränsöverskridande klassrättsvisor.

GRESK TRAGEDIE?

Av Terje Skog
Norsk venstreside (en ubeskyttet titel, som t.o.m. AP kan pyntet seg med) har i lang tid, og er fortsatt, begjært for Syriza i Hellas. Det er selvfølgelig en glede at folket ønsker seg et samfunn med sosial likhet, velferdsgoder og solidaritet. Men kan det betegnes som positivt at de som påberoper seg å skulle gjennomføre «Det gode samfunn» har en politikk som ikke leder til målet? Det er ingen dyd å spre illusjoner.

Det framstilles som om det störste problemet i Hellas er EU. Krisa i Hellas har ikke sin årsak i medlemskap i EU. Hele den europeiske, inkludert den greske, og amerikanske kapitalismen er i en dyp produksjonskrise. Dette er noe langt mer alvorligere enn en finanskrisa, som noen ynder å framstille det som. Selvfølgelig er EU et instrument for å ivareta kapitalens

interesser, men krisas årsak ligger i produksjonsmåten – ikke EU som system. Det er allikevel også sånn at kapitalistiske land som Hellas ville ha større handlingsrom utofor EU, men allikevel være i en dyp krise. Uten EU ville krisa sett og artet seg annerledes for alle landa, men likefullt ville det være en dyp krise. Både i og utofor EU ville Hellas ha et industrialisering- og produktivitetsnivå som tilsier at varene på det internasjonale markedet produseres med mindre verdi per tidsenhet enn mer gjennomindustrialiserte land. De ville derfor henge etter i velferds- og rikdomsutviklinga uansett.

Både med og uten EU ville produksjonskapasiteten i den vestlige industrien overstige det kjøpekraftige markedet. Skal Hellas lykkes i komme seg ut av krisa og uføret, er den mest farbare veien å endre produksjonsmåten. «Endre» i dette tilfellet innebærer en

Valgresultatet i Hellas. Montasje ved Karl-Ludwig Poggemann. Lisens: Creativecommons.org

Parlamentswahl Griechenland

Hochrechnung 26.1.2015

43 OMKOM PÅ JOBB I 2014

Kilde: www.arbeidstilsynet.no

I følge arbeidstilsynet så er det registrert 43 arbeidsskadedødsfall i landbase arbeidsliv i 2014.

I 2013 var det totalt 48 omkomne

Arbeidstilsynet skriver at det i 2014 er registrert et svært høyt antall utenlandske statsborgere som har mistet livearbeidsulykker. Tretten av de som omkom i 2014 var utenlandske arbeidstakere.

Av alle som omkom på jobb i perioden 2008 til 2011 var 16 prosent utenlandske statsborgere. I 2014 er andelen over 30 prosent. I 2014 var 5 av de utenlandske fra Polen, 4 fra Litauen og 2 fra Sverige.

Utenlandske utsettes for større risikoen til arbeidstilsynet gjennomførte i fjor en undersøkelse som viser at utenlandske arbeidstakere utsettes for større risikoer på arbeidsplassen enn sine norske kolleger. Undersøkelsen viser også at utenlandske arbeidstakere mangler oppmerksomhet. De mangler nødvendig verneutstyr og språk og kommunikasjonsproblemet utgjør en reell risiko.

Risikofylte jobber, språkproblemer, dålig opplæring og mangel på verneutstyr er en farlig kombinasjon skriver arbeidstilsynet på sine hjemmesider. Konsekvensen er at disse arbeidstakerne ikke klarer å ivareta sin egen eller andre sikkert.

Antall arbeidsskadedødsfall etter arbeidsgivers næring 2011

Arbeidsgivers næring	Antall
Bygge- og anleggsvirksomhet	11
Jordbruk, skogbruk og fiske	8
Transport og lagring	8
Industri	5
Forretningsmessig tjenesteyting	3
Helse- og sosialtjenester	2
Varehandel, reparasjon av motorvogner	2
Overnattings- og serveringsvirksomhet	1
Off. adm. og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	1
Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter	1
Annen tjenesteyting	1

Statsborgerskap for døde i arbeidsulykke landbasert arbeidsliv, 2014

Statsborgerskap	Antal
Norge	30
Polen	5
Litauen	4
Sverige	2
Danmark	1
Romania	1

STORKONTROLL I BYGGEBRANSJEN

Kilde: www.arbeidstilsynet.no

I februar gjennomførte Arbeidstilsynet, Skatteetaten, politiet, Kemneren, NAV, Kontroll og Tolltaten en felles kontroll på 60 byggeplasser. Aksjonen fant sted i Oslo, Akershus, Hedmark og Oppland og markerer starten på et mer etablert samarbeid mot kriminalitet i arbeidslivet.

I Hedmark og Oppland var det lokale skatteoppkrevere som samarbeidet med Arbøйтstilsynet om kontrollen.

- Kontrollene avdekket flere virksomheter som har restanser på forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift. Foreløpig utgjør dette ca. 10 mill. kroner. I tillegg vil det kunne komme restanser på mer-verdiavgift. Det ble også foretatt seks stansinger av all virksomhet grunnet farlige arbeidsforhold, og det er så langt avdekket sju saker knyttet til mulig misbruk av dagpenger og sykepenger, sier regiondirektør Ørnulf Halmrast i Arbeidstilsynet Oslo som har koordinert aksjonen på vegne av de seks samarbeidende etatene.

Målet for kontrollene var å sjekke identitet og arbeidsforhold hos arbeidstakkerne som befant seg på byggeplassen. Vi kontrollerte identiteten til dem som var på byggeplassen og deres arbeidsforhold, blant annet om de hadde lovlig arbeidsavtale og ID-kort for bygg- og anlegg (byggelokt).

- Vi har også sjekket om arbeidstakere og virksomhetene er registrert i pliktige registre, om de mottar stønad fra NAV og at de har lovlig opphold i landet, sier Halmrast.

- Foreløpige funn og resultater:**

 - Ca. 10 mill. kroner er skyldig i skatter og avgifter
 - 6 stansinger grunnet farlig arbeid
 - 4 pågrepet og bortvist fra riket for overtredelse av utlendingsloven
 - 20 personer av 150 kontrollerte manglet skattekort
 - 10 virksomheter mangler registrering i mva-register
 - 100 arbeidstakere ikke meldt inn i NAVs arbeidsgiver- og arbeidstakerregisterw

- Funnene er dessverre i samsvar med det vi har antatt på forhånd, og vi ser at det er behov for en samlet innsats, sier Halmrast. Aksjonen viser at det er svært effektivt å gjennomføre tilsyn og kon-

- Vi får en bredere kontroll og vi får avdekket mye mer. Gjennom vår felles innsats mot kriminalitet i arbeidslivet bidrar vi til bedre vern av arbeidstakere, bedre konkurransevilkår, i tillegg til at vi sikrer at inntekter ikke blir borte fra felskapet. Sammen verner vi viktige verdier, påpeker Halmrast. Nå har vi en jobb å gjøre videre. Resultatene er ennå ikke helt ferdige, og vi kommer til følge opp flere av funnene ytterligere.

I løpet av en uke kontrollerte medarbeidere fra de samarbeidende etatene rundt 1000 personer fra 350 virksomheter på 60 byggeplasser.

Av Harald Berntsen
 Fra 1940- og 1950-tallet kjenner vi bare to viktige ulovlige streikere, som begge var leda av NKP-folk og led ned-erlag: Herøya-streiken i 1948 (som ble behandla i forrige del av denne serien) og streiken ved Torp Brug i Østfold i 1954. Den siste – Torp-streiken – ført i hvert fall til at den nye § 40 som ble innført i den reviderte Arbeidstvistloven i 1927, den forhatte "tukthusloven", ble tatt ut igjen av loven – etter å ha overlevd både Nygaardsvolds regjering fra 1935 og Ap-regjeringene etter andre verdenskrig.

1940-, 1950- og 1960-tallet kan kalles det sosialdemokratisk klassesarbeidets "storhetstid" i Norge. Så kom den svenska gruvestreiken i Kiruna i 1969 og utløste ei bølge av ulovlige streikere også her i landet. Inspiret av Kiruna-streiken kom fagorganiserte tillitsvalgte med tilknytting til ulike sosialistiske og kommunistiske partier og grupperinger høsten 1969 sammen og drøfta hvordan en faglig opposisjon gjennom lokale aksjoner kunne "sprenge" de toppdirigerte rammene ved et forventa nytt samordna tariffoppgjør våren 1970. Særlig elektrokjemisk og elektrometallurgisk bransje var moden for en slik taktikk. Bransjen var uten de lokale lønnsforhandlingene som klubben i Jern og Metall baserte seg på og nøyt godt av. Lønningene i bransjen hadde derfor sakka mer og mer akterut, og misnøyen med denne utviklinga hadde gang på gang kommi til uttrykk i nei-flertall i Norsk Kjemisk i uravstemmingene over tarifforslag. Men like mange ganger hadde dette nei-flertallet drukna i ja-flertall enten i samordna oppgjør eller ved at forbundet i avstemmingene ble kopla sammen med forbund der ja-flertallet var større enn nei-flertallet i Kjemisk. Også tilliten til egen forbundsledelse var på et lavmål blant medlemmene.

Det var nødvendig å regne med at aksjonen måtte gå på tvers av lov- og avtaleverk, av Arbeidsretten og av egen ledelse i forbund og i LO. Som grunnlag for de forberedende drøftingene høsten

TVERS GJENNOM LOV TIL SEIER (6): NORGAS- OG SAUDA- STREIKENE 1970

Sauda Streikeleder Kjell Pettersen til høyre

Til slutt trua Kalheim forhandlingsutvalget med å avblåse sympatistreiken som skulle finne sted dagen etter. Dermed sprakk forhandlingsutvalget

1969 studerte deltakerne både det eksisterende lov- og avtaleverket og de historiske erfaringene som arbeiderklassen hadde hatt med illegal kamp eller streiker på tvers av loven, nasjonalt som internasjonalt. De leste også de såkalte Strassburger-tesene, eller Lærdommer av de økonomiske kampene, en resolusjon fra Den røde faglige internasjonale konferanse om streiketaktiske spørsmål som ble avholdt i Strassburg i slutten av januar 1929.

Den første og helt elementære lærdommen som de fagopposisjonelle dro foran tariffoppgjøret i 1970, var at i ulovlige streikere måtte den valgte klubbs- eller foreningsledelsen gå av til fordel for særskilt valgte streikeleder eller streikekomiteer, som utelukkende sto til ansvar og var forpliktet overfor de streikende som hadde valgt dem. Dette både for å hindre at klubbs- eller fagforening kunne gjøres økonomisk ansvarlig og erstatningspliktig for ulovlig aksjon, og for å sikre de streikende full kontroll med streiken. Alle uttaleiser fra de streikende måtte gå gjennom streikekomiteen, som måtte sitte sammen hele tida og organisere streiken og aktivisere alle streikende så lenge den varte.

Det var arbeiderne ved sveiseutstyr-fabrikken NORGAS på Bryn i Oslo som gikk i spissen med å reise krav om lokale lønnsforhandlinger. Etter at krava fra bedriftsklubben var avvist, starta streiken. Det hjalp ikke at forbundsdelen ga arbeiderne ordre om ta opp igjen arbeidet. De streikende svarte med åpent å erklære at de verken ville bøye seg for egen forbundsledelse eller for Arbeidsretten. Dermed måtte faglig til-

litsvalgte lenger nede ta på seg jobben med å prøve å ta over kontrollen. Det dreia seg særlig om tillitsvalgte i den såkalte tiklubbsringen eller "jernringen" i Jern og Metall i Oslo, der NORGAS-streiken begynte å vinne sympati blant medlemmene. Etter invitasjon møtte streikekomiteen de tillitsvalgte i "jernringen" med Ragnar Kalheim fra Aker Mek. i spissen. Kalheim ga uttrykk for sympati med streiken, og presenterte en plan som gikk ut på at alle de store jernbedriftene (som var avhengig av leveranser fra NORGAS) skulle gi støtte til NORGAS-arbeiderne. Samtidig skulle de sende en delegasjon til N.A.F. og forlange at N.A.F.s stevning til Arbeidsretten skulle trekkes tilbake. Men – som motytlelse – skulle de streikende gå tilbake til arbeidet straks.

De streikende sto da fast på at de bare kunne vurdere å gå tilbake til arbeidet på grunnlag av et nytt og bedre forhandlingsresultat. Etter dette prøvde "jernringen" forgjøves å hindre videre utvikling av sympati med streiken blant Oslos jernarbeidere. Det lyktes ikke, og Kalheim & co. måtte sikre sine posisjoner ved å komme med ei bombastisk støtteerklæring. De måtte også gå med på flere større pengebevilninger, som var utrykk for reell oppslutning om streiken fra verkstedsarbeiderne.

Etter tilløp til organisert streikebryter fra bedriftens side gikk de streikende til full blokade av bedriften. Dette førte til at 60-70 politifolk kom til stede og fjerna og arresterte 34 av de streiken-

de som blokkerte porten, og til at Osloarbeiderne reagerte for alvor. På ei lang rekke jernbedrifter blei det vedtatt å gå på til sympatistreik som i alt ville omfatte 27 000 mann. Men jernringen med Kalheim i spissen brukte dette til igjen å manøvrere seg inn i posisjon. Etter å ha skjelt ut ledelsen i Norsk Kjemisk fikk de med seg de streikendes forhandlingsutvalg på møte i N.A.F. samme natt. På dette møtet kom NORGAS-arbeiderne ikke i direkte kontakt med arbeidsgiverne, bare med LOs nestleder Odd Højdahl, som også var til stede og ga inntrykk av å formidle kontakten med arbeidsgiverne, som angivelig ikke godtok de streikendes krav. Til slutt trua Kalheim forhandlingsutvalget med å avblåse sympatistreiken som skulle finne sted dagen etter. Dermed sprakk forhandlingsutvalget. Et av medlemmene i utvalget erklærte seg villig til å skrive under på protokollen som ble lagt fram, og da måtte alle gjøre det. Dagen etter kom det til forhandlinger som ga tillegg på fra kr. 1,- til kr. 2,05 i timen og blei akseptert. NORGAS-klubben fikk samtidig skifte medlemskap fra Norsk Kjemisk til Jern og Metall, og det var ikke lenger problem med å få lønnsforhandlinger på bedriften.

Reint økonomisk var resultatet altså brukbart, både på kort og lang sikt. De streikende hadde også foretatt en samla retrett. Men ellers hadde Kalheim og jernringen klart å ta over ledelsen og

kontrollen i siste fase, på grunn av sprekk i de streikendes eget forhandlingsutvalg. I den etterfølgende ulovlige streiken ved EFPI Sauda oppnådde ovns-husarbeiderne å få oppfylt sine krav uten å miste kontroll og ledelse med streiken, ikke minst på bakgrunn av erfaringene fra NORGAS.

NORGAS-arbeiderne hadde blant anna erfaringer med Arbeidsretten. Etter grundige diskusjoner hadde de konkludert med at det var bedre å bli dømt enn å late som om de hadde noe å hente fra lovens ånd og bokstav ved å engasjere en stjerneadvokat. Dermed møtte samtlige streikende sjøl opp i Arbeidsretten i blådress. Her viste streikelederen Kjell Hovden at bedriftsledelsen alltid hadde nekta å gå med på stedlige forhandlinger, og sa at de streikende ikke ville akseptere noen dom med grunnlag i gjeldende lovbestemmelser i arbeidslivet. Da rettens formann, den kjente arbeidslivsjuristen Kristen Andersen, sa at Hovden dermed viste ringeakt for retten og klubba han ned, svarte Hovden – til stor applaus fra alle medtiltalte – at uansett hva Andersen kalte det, ville de fortsette streiken. Det hadde alltid vært slik i arbeiderbevegelsen at det var nødvendig å vise vilje til

å gå tvers gjennom lov til seier, og det kom også de til å gjøre. Andersen, tidligere Mot Dag-ist, brukte klubba på ny og trua med å rydde salen hvis det ikke blei slutt på demonstrasjoner og mislagsytringer. Men da måtte han jo rydde bort de som var tiltalt, og kom helt ut av fatning.

Andersen hadde vært så uheldig at han ikke hadde fått lest opp navna på alle de tiltalte, og nå ropte en av disse rasende: "Hvorfor er ikke jeg på lista?" Andersen svarte at han hadde fått lista av forbunnet, og vedkommende fortsatte: "Hva faen betyr dette? Fagforeningsboka mi er i orden. Jeg forlanger å stå på lista. Hvis ikke, ser jeg det som rein sjikane." De tiltalte slutta med å erklære seg skyldig etter loven, og med å si at ut fra gjeldende lov måtte enhver streikende arbeider bli dømt. Dette ville de ikke en gang protestere mot. De ville bare protestere mot å bli dømt til å betale saksomkostninger, for de hadde ikke møtt fram frivillig. De blei sjølsagt dømt skyldige. Men streiken stoppa altså ikke på grunn av dommen i Arbeidsretten, men fordi tillitsvalgte i Jern og Metall og i LO-ledelsen klarte å bruke trusselen om sympatistreik fra 27 000 jernarbeidere til å skape splid i forhandlingsutvalget. Dommen i Arbeidsretten fikk ingen be-

tydning, heller ikke for de klubbtillitsvalgte som hadde tatt del i og leda streiken.

Inspirert av denne utgangen viste omnshusarbeiderne ved Electric Furnace Company i Sauda under sin ulovlige og tariffstridige streik seinere på forsommeren 1970 samme "ringeakt" for Arbeidsretten. Retten blei dermed ikke i satt i det hele tatt, og de 240 arbeiderne vant fram med sine krav uten å bli forfulgt på noen som helst måte i rettsapparatet.

Dermed hadde NORGAS- og Sauda-arbeiderne satt en standard for hvordan Arbeidsretten skulle avvæpnes og settes til side – en standard som var på høyde med bygningsarbeidernes tilsladesetting av den tvungne voldsgifta i 1928. Standarden blei fulgt opp alle rede i den ulovlige sporveisarbeiderstreiken i Oslo høsten 1970.

Litteratur for videre studier: Den mer utførlige framstillinga av NORGAS-streiken som Harald Berntsen har gitt i artikkelen "Kamp på tvers av tvungen lønnsnemnd og andre lover" i Terje Skog(red.): Faglig debattbok 2013, utgitt på forlaget Rødt 2013.

Wisbech drev også med krananlegg.

NORGES FØRSTE HEIS

I Norge ble den første heisen registrert i 1896 i Oslo, og heisfirmaene Wisbech og Fortuna ble de første med egen heisproduksjon.

Christian Wisbech grunnla firmaet Wisbech i 1891. Firmaet var delt i tre deler, en avdeling for mekanisk og elektrisk virksomhet, en autorisert rørleggerbedrift og en egen en gros rørhandel. Wisbech A/S produserte kraner, heiser og vinsjer, samt transportanlegg.

Wisbech hadde også en egen stand ved utstillingen i Paris 1889, NTM C 9141

Du kan lese mer om heisfirmaene og deres tidlige historien på heis.no

www.heis.no/faget/heisbed1.htm

KONE SØKER HEISMONTØR MED FAGBREV I BODØ

Heismontøren vi ser etter vil ha ansvar for:

- Egne prosjekter i forhold til fremdrift, sikkerhet, kvalitet og miljø.
- Kundekontakt, kommunikasjon og logistikk innen eget område.
- Egen og andres sikkerhet i forbindelse med arbeidet på heis.
- Å opprettholde god arbeidspraksis og et trygt arbeidsmiljø.
- At utførelsen av vedlikeholdsbesøk utføres i henhold til planer.
- Å utføre service og reparasjonsarbeider i henhold til KONEs rutiner og prosesser.
- Å tilbakerapportere utført arbeid, fremdrift, timer brukt samt annen relevant rapportering i henhold til interne prosedyrer.
- Å følge opp våre kunder med hensyn til mersalg.
- Til tider ha med seg andre som er under opplæring (læringer eller eventuelt hjelgere).

Kompetanse, utdanning og erfaring

- Heismontørsertifikat
- Må snakke flytende norsk
- Det vil være en fordel om søker kan dokumentere relevant kunnskap på heiser av andre fabrikat enn KONE

Det vil bli gitt opplæring i KONEs produkter.

Vi tilbyr spennende oppgaver i et selskap i vekst og utvikling. Arbeidsmiljøet vårt er uformelt, godt og til tider hektisk. Vi tilbyr også konkurransedyktige betingelser. Dersom dette høres ut som deg, også du er på utkikk etter nye utfordringer, så håper vi du vil ta deg tid til å søke på stillingen!

**Søk på Kone sine karrieresider: www.kone.no/om-oss/jobbmuligheter
Spørsmål vedrørende stillingen kan stilles til Edvin Tiset på tlf: 901 01 915**

Thomas Nordlie Andersen og
Inger-Lise Haga fra Oslo fylkeskommune

PRØVENEMDA

Tekst/Foto: Tor-Erik Lundberg

I heisfaget som i andre yrkesfag så er vi prisgitt en oppgående og faglig sterk prøvenemd. Noe vi heldigvis har på plass i vår bransje. I februar samlet heisbransjens prøvenemd fra hele landet seg til en felles konferanse i Oslo. Det var bra oppmøte, men dessverre noe frafall fra arbeidsgiversiden. Noe av hensikten med konferansen var å samkjøre prøvenemdene rundt omkring i landet. Slik at fagprøvene blir så like som mulig, uavhengig av hvor i landet du avlegger fagprøven.

Fagprøve VS DSB-godkjenning

Per-Arne «Petter» Salo Jensen, studieleder og tidligere leder av HMF,

innleddet konferansen. Han redegjorde for avtalen som ble gjort mellom HMF og HLF, og forklarte årsaken til denne avtalen.

Sosial dumping går nå ikke lengre bare på lønn og arbeidsvilkår, men også på utdanning. Holdningene til byggfag er nedadgående. 66 % av bygningsarbeiderne kommer fra et bemanningsbyrå. Det benyttes arbeidskraft som er billigere enn lærlinger. Dette er en utvikling i fremtiden som vil avgjøre hvordan samfunn vi får. Alt ligger til rette for akademisk utdannelse og ikke fagutdannede. Årsaken til dette er EU og EØS, sa han. Det er dette diskusjonen går på rundt i Europa. Det er høy arbeidsledighet og uro.

Elektrofagene er ett av de få fagene som fortsatt har status. Dette mye på grunn av at elektrofagene er et fag som er lovbeskyttet, også historisk sett. I motsetning til for eksempel tømreryrket som ikke er lovbeskyttet. «Dere får sette opp huset, så får vi se om det ramler ned», som Petter sier. Men elektrofagene er under angrep, statusen er på vei ned. Det er et politisk press på fagutdanningen, de vil ha det ned på EU nivå.

Det er tidligere i vår bransje blitt ansatt utenlandske montører uten at kompetansen til disse er blitt vurdert opp mot kravene til den utdannelsen vi har i heismontørfaget. Det er ingen andre land i Europa som i dag har noe

lignende sertifikat for elektrofagarbiedere og heismontør som i Norge. Med tanke på sikkerheten og for at faget skal kunne bestå som det er i dag som «ett helt stykke arbeid», så er det et behov for å kvalitetssikre at montører fra land utenfor Norge innehar utdannelse og praksis som kan si destilles med det norske fagbrevet.

Siden vi er bundet av EØS-avtalen så kan arbeidere fra EU-land med bakgrunn fra heis i sitt hjemland få lov til å jobbe med heis i Norge uten å inneha norsk fagbrev.

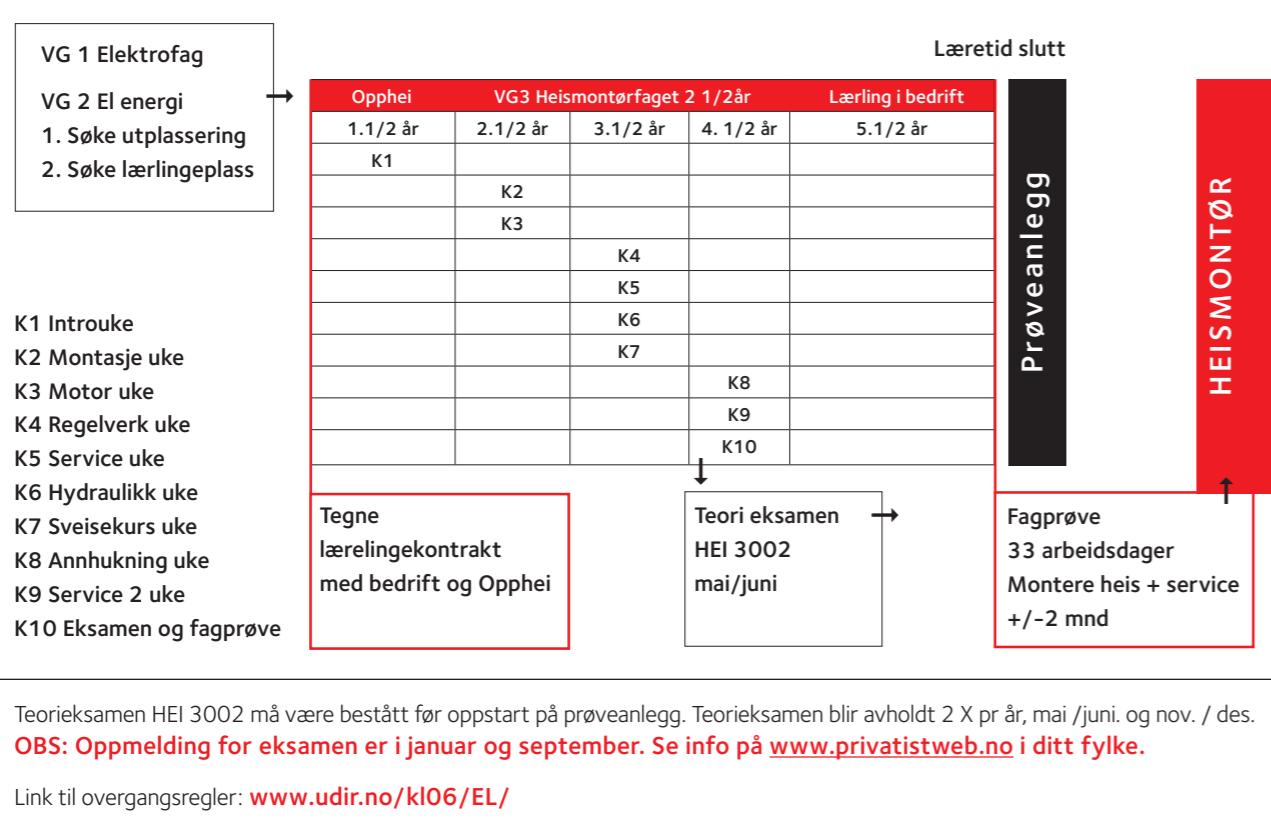
Praksis har vært montører som kommer til Norge søker DSB (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap)

om en godkjenning på bakgrunn av den dokumentasjon de fremlegger fra hjemlandet. DSB får inn 3 til 4000 søknader i året. Det har frem til nå vært en deltidsansatt som har be-

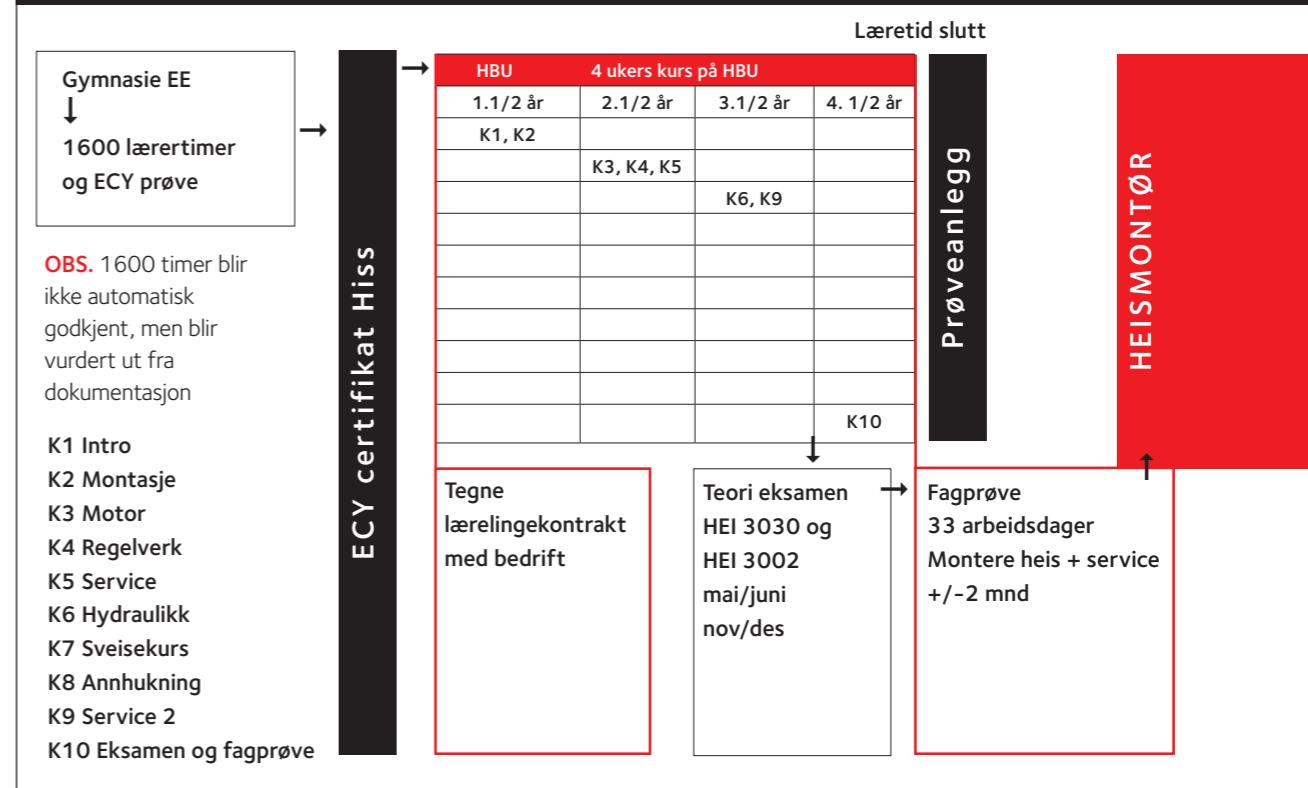
handlet disse søknadene, så det sier seg selv at det ikke er tid til å gå grundig gjennom alle søknadene som kommer inn.

I følge tall fra utdanningsetaten så ligger strykprosenten på 14 % i alle bransjer som har en fagopplæring.

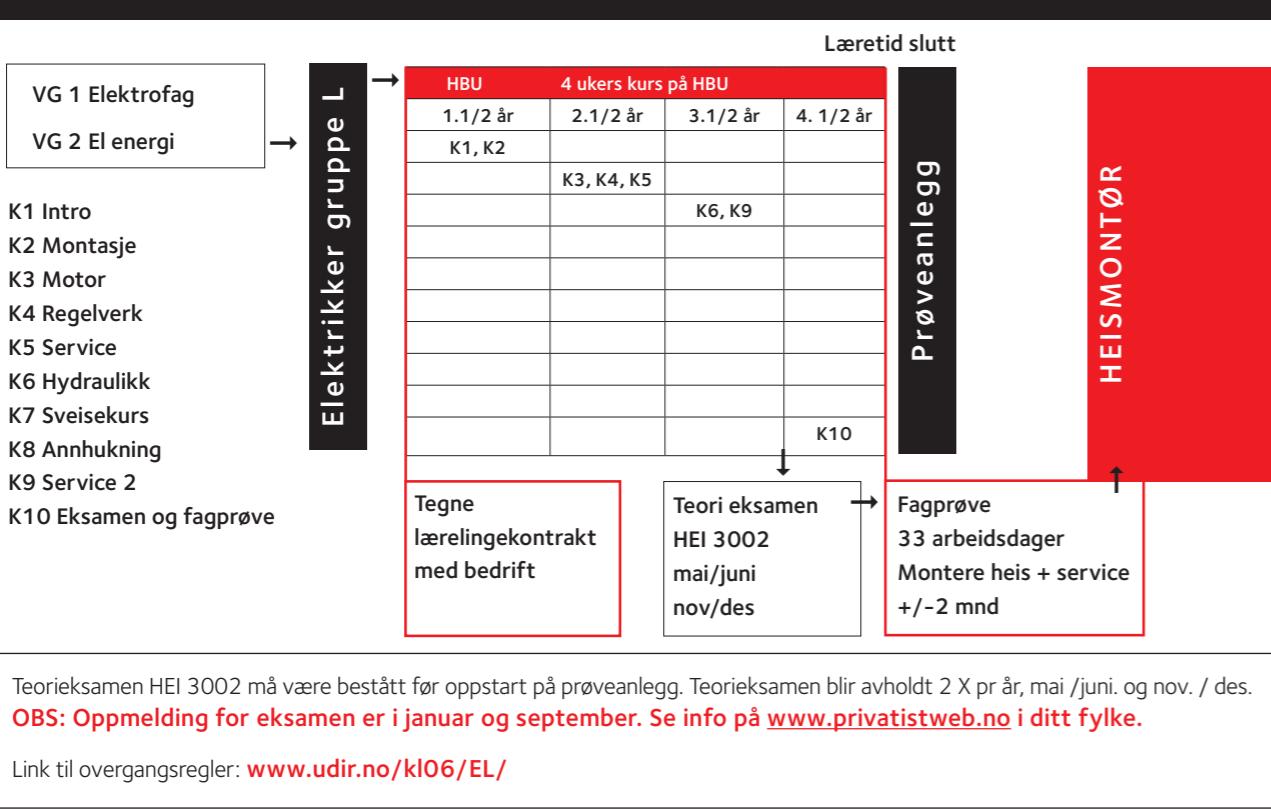
Veien til fagbrev i heismontørfaget Fra VG1 (normalløp)

Fra svensk ECY-utdanning til heismontørfagbrev. 24-30 mnd

Fra elektrikker (gruppe L) til heismontørfagbrev. 24 mnd

Det er her det faglige utvalget som er nevnt i avtalen mellom HMF og HLF kommer inn. Utvalget, bestående av representanter fra hver av partene, skal kartlegge om vedkommende har den rette kompetansen til å kunne jobbe selvstendig med heis. Eventuelt om han/hun trenger mer faglig påfyll i form av forskriftskurs, erfaring med hydraulikk også videre.

Før saken oversendes til utvalget for behandling skal det foreligge en DSB godkjenning. Den skal også ha vært til behandling lokalt mellom klubbg og bedrift. Selv om man blir godkjent av utvalget så er det viktig å skille mellom denne godkjennelsen og et fagbrev. Verken DSB eller utvalget deler ut fagbrev. Håpet er at disse montørene på sikt vil ønske å avlegge en norsk fagprøve.

Siden protokollen ble underskrevet i desember 2014, så har det kun vært to saker inne til behandling i utvalget.

Prøvenemda det siste ledd

I følge tall fra utdanningsetaten så er det ligger strykprosenten på 14 % i alle bransjer som har en fagopplæring. Geir Håvi fra Opphei (Opplæringskontoret for heis) sa at det de siste år hadde vært to stryk på den praktiske prøven i heismontørfaget.

Geir kom med noen tanker på hva grunnen til dette er. Er prøvenemda blitt strengere? Er det blitt dårligere opplæring i bedrift eller dårligere undervisning på Opphei?

Det er hele tiden en utfordring å bli kjent med lærlingene, sier Geir som er ansvarlig for den teoretiske opplærin-

gen ved Opphei. Det er selvsagt mye lettere å lære bort når man blir bedre kjent med lærlingene. Da får man bedre tak i hvilke behov de har og hva de eventuelt trenger mer trening i. Da kan man tilpasse undervisningen.

Det kom innspill på at det må være mer fokus på opplæringen til lærlingen. Lærlingen må delta på ombygginger for å bedre kunne forstå en heisstyring. I dag er det mye «plug and play» og man ser feil ved hjelp av døder og på heisens feillogg. Komponentlære og mere hydraulikk ble også nevnt som ett behov i dagens opplæring.

En viktig forutsetning for en god fagprøve er at det er utført en grundig byggforkontroll og at alt ligger til rette for kandidaten.

Er det vann i gruben, manglende avsperringer, ett anlegg som allerede er forsiktig eller andre utfordringer så vil lærlingen fort kunne føle seg utrygg.

Representantene fra prøvenemda som deltok på konferansen sa at de opplevde at det var mange anlegg som ikke var klare for montasje oppstart-dagen. Det ble litt diskusjon om det er kandidaten, bedriften eller entreprenøren som hadde ansvaret for at alle mangler var utført før prøveanlegget kunne på begynnes.

Som hovedverneombud i Schindler må jeg si at dette ansvaret ligger hos bedriften. Men vi har alle et ansvar for at for å si fra om HMS avvik på arbeidsplassen. Det er derfor også den kommende montøren, prøvekandidaten, som må varsle bedriften om avvik slik at de kan få rettet opp. Alle som har vært på montasje vet at forholde på byggeplassen endres. Fra den ene dagen til den andre kan lyset fra felles områder ha blitt koblet ifra, avsperrer kan mangle, spisebrakker kan ha bli fjernet osv. Kommer ikke grunnleggende HMS krav på plass, så er det grunnlag for å avbryte arbeidet.

I følge Reform 94 så skal prøvenemda tilse at prøvestedet er klart for prøve, så en av deltagerne. Det ble en god diskusjon på om at det må innføres å praktisere prøvenemdas rett til å godkjenne prøvestedet og se om anlegget er egnet for en fagprøve.

Det ble en felles enighet om følgende standpunkt:

1. Bedriftene kommer med forslag til prøvested.
2. Innkalling til fagprøve.
3. Prøvenemda godkjener prøvestedet.
4. Det avholdes et informasjonsmøte med de involverte.
5. Oppgaven til fagprøven deles ut og de 33 dagene som lærlingen har til rådighet stårer.

Et prøveanlegg skal ikke påbegynnes dersom det er mangler som:

1. Mangelfull avdekning av sjakt.
2. Dersom det er feil eller mangler på stillaser.
3. Det mangler lys i eller utenfor sjakten.
4. Dersom det ikke er provstrøm
5. Ikke godkjent spise, skifte og sanitærforhold.
6. Dersom materiell ikke er ankommet byggeplassen
7. Det ikke er godkjent løftestyr/løftekroker
8. Andre farlige forhold på byggeplassen

Utdanningsetaten

Det finnes på landsbasis 186 fag, sa Thomas Nordlie Andersen fra Oslo Fylkeskommune Utdanningsetaten som sammen med kollega Inger-Lise Haga deltok på konferansen. I Oslo er det 80 fag, forskjellen skyldes at det er mer industri rundt om i landet. Det oppstår stadig nye fag, sa Nordlie. Dette uten å tenke på at det må avholdes en fagprøve og etableres en prøvenemd. Ett av de nye fagene er «Greenkeeperfaget».

De var tydelig imponert over hvordan heisbransjen hadde klart å samle representanter fra prøvenemda over hele landet til en felles konferanse. Annerkjennelsen til prøvenemden er for lav, og at det generelt er for lite fokus på deres rolle i fagopplæringen. Politikerne tenker bare på å fullføre og bestå, og ikke nødvendigvis på kvaliteten. I noen bransjer så er det ikke alle bedrifter som gir de ansatte fri for å utføre verv som prøvenemd. Dette til tross for at det er et offentlig verv som man blir satt til å utføre. Hvis den trenden fortsetter så vil dette gå over mange fag og prøvenemdordiner. Dette ved at kanskje fylkeskommunen selv vil se seg nødt til å avvikle ordningen på grunn av manglende prøvenemd. Fylkeskommunen kan selvsagt peke ut en prøvenemd, men kvaliteten på prøvenemda vil da nødvendigvis ikke være den samme som ved at bransjene selv velger ut kompetente frivillige. Dette er i dag ikke

et problem i heisbransjen, hvor prøveordningen har 80 års jubileum i år. Det er opp til bransjen selv å se til at den også vil være i samme form ved 100 årsjubileumet.

Prøvenemd som utdanningsetatens rådgivere

I Oslo så er det praksis på at en godkjenninng som opplæringsbedrift faller bort to år etter at den siste lærlingen avla sin fagprøve. Men det er forskjellige praksis på dette i de forskjellige fylkene. I mange fylker bruker også fylkeskommunen prøvenemden som rådgivere når de skal godkjenne en opplæringsbedrift. Opplæringsetaten ønsker også tilbakemeldinger fra prøvenemden dersom det er bedrifter som ikke er skikket til å være en opplæringsbedrift.

Årsmøte HMF

Tekst og foto: Johnny Leo Johansen

Vedtak fra årsmøtet:

1. Foreninga jobba hardt for et norsk veto til Vikarbyrådirektivet, blant annet fordi direktivet inneholdt krav om at alle tariffavtaler skulle harmoniseres med direktivet. Vår tariffavtale sier at innleie kun skal foregå fra virksomheter som ikke har som formål å drive uteleie. Med andre ord: vi har beskyttet bransjen mot å bli ødelagt av bemanningsselskaper. Slik skal det fortsatt være.

Nå vil regjeringa angripe tariffavtalen vår med Vikarbyrådirektivet som påskudd. Det kommer de ikke til å lykkes med. Vi har sett hva ukontrollert innleie har ført til i byggebransjen, og kommer til å slå tilbake forsøk på å endre tariffavtalen vår med de midler vi rår over.

2. Styret får fullmakt til å utrede muligheten for å legge ut historieboka «Meningsløst god» på nettet, med et opplegg rundt som skal skape ny interesse for Foreningens historie.

3. Årsmøtet oppfordrer alle medlemmer til å følge instruks for ettersyn på heiser, og oppfordrer klubbene til å vise samhold og styrke i de bedrifter der det presses på for korte servicebesøk

4. Det bevilges kr. 30 000,- til Nei til EU sitt Faglige arbeid

5. Regnskapet for 2014 viste et stort overskudd. 1 million av dette overskuddet ble bevilget til Heismontørenes Solidaritetsfond.

Tor Moen ble hedret på Årsmøte

Årets jubilanter: Ole Snarud, Roger Eriksen, Terje Fredheim, Fritjof Johansson, Ioannis Kontouris, Thor Syrdal, Knut Ellingsen, Karl Brotnow og Arild Gundersen

SLÅTT SEG SAMMEN

Bedriftene Multicom Security, Safetel og Securinet gått sammen til ett felles selskap AddSecure. Selskapet leverer blant annet heisalarmsystemer.

Tekst og foto: Johnny Leo Johansen

Selskapene er slått sammen nå i mars og har endret navn, utover det er det ingen stor påvirkning forteller, Olav Raaen Markeds og forhandler-sjef for AddSecure .

- Vi fortsetter slik som nå med fort-satt vekst og samme løsninger. Vi er

nå samlokalisert og har flere på full-tid. Mandag 23. mars er de fullt sammenstått og med navnendring etter en prosess i høst for å gradvis samle selskapene.

Satser på vekst

Virksomheten som har drevet siden 1970-talet har som målsetning å bli den ledende på sikkerhetskommuni-

kasjon i Norden og satser på en synergi effekt ved sammenslåing. Selskapet satser på fortsatt vekst i mar-kedet, spesielt i Nordeuropa.

Eiere er GMT Communications Partners LLP, Viking Venture AS, Follum Invest AS og B. Skaugen AS.

Lover og byggeforskrifter krever at nye heiser må ha toveis kommunika-sjon til en bemannet alarmsentral for å øke sikkerheten og for å få hjelp ved kommunikasjonsbrudd eller i en nødssituasjon.

Reberkonferansen

Vårens Reberkonferanse, som også er Reberklubbens årsmøte, ble avholdt på Linne hotell i Oslo søndag den 1. og mandag den 2. mars.

Dagsorden

Blant sakene som stod på agendaen var «politiske veivalg», beskyttelse av tillitsvalgte, evaluering av Field Link, lokale forhandlinger 2015 og valg.

Valg

Jan Refsnes (Stavanger) fortsetter som klubbens hovedtillitsvalgt og Rune Larsen (Drammen) fortsetter som nestleder.

Et fullstendig referat fra Reberkonferansen sendes ut til de tillitsvalgte i hver avdeling. Referatet og vedtak fattet på Reberkonferansen bes gjennomgått på et klubbmøte.

Navn: Lasse Evjen

Alder: 24 år

Stilling: Heismontør

Klubb: Thyssen

Verv: Klubb tillitsvalgt, Trøndelag Ungdomsutvalg EL&IT og Verneombud på Thyssen.

Tekst og foto: Johnny Leo Johansen

Hvorfor ble du Heismontør?

Jeg har alltid vært interessert i mekanikk og har skrudd mopeder og biler. På skolen når jeg gikk Elektro fikk jeg høre om heis og synes det virket veldig interessant.

Hva må til for at du skal trives i jobben?
Utfordringer og litt mekanisk jobbing trives jeg med.

Hvordan ble interessen for fagforeningsarbeid?
Det var når jeg gikk på Opphei HBU og så igjennom HMF skolen fikk jeg innsyn i fagforeningsarbeid.

Hva er den viktigste saken for deg nå?
Kampen mot regjeringens foreslalte endringer av arbeidsmiljøloven er viktig akkurat nå.

Har du noengang tenkt at du valgte feil yrke?
Tanken har streifet meg. Vi har litt lite montasje og det å bare gå på servise kan være monoton.

Hva driver du med når du ikke skrur heis?
Offroad sykling er artig og så skrur jeg på sykkelen selv. Jeg har kjøpt meg et hus i skogen hvor jeg er omgitt av kyr og en nabo. Her blir skiløypene preppet før veiene blir brøytet. Jeg er veldig glad i natur det å gå på tur og på ski.

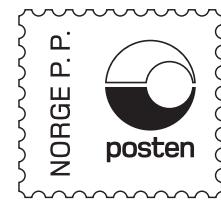
Heismontøren

For nyheter følger du med på Heis.no

Foreninga på twitter @HMFagforening

Ønsker du å bidra med stoff til fagforeningsbladet send mail til redaksjonen@heis.no eller nettsiden Heis.no mail hjemmesida@heis.no eller ta kontakt med foreningas sekretær Bjørn Tore Egeberg eller redaktør Johnny Leo Johansen.

**Er det noe som
skjer? Tips oss**

Verv i Heismontørenes Fagforening per 26.03.15

VERV	PERIODE	NAVN	TLF	E-POST
Leder	14 - 16	Markus Hansen	469 13 040	
Nestleder	15 - 17	Morten Sandaa	930 51 340	markus.hansen87@gmail.com
Nestleder	15 - 17	Alexander Jordnes	959 8 2334	pemsand@online.no
Sekretær	14 - 16	David Coron-Andersen	480 06 131	alexuj@icloud.com
Kasserer	15 - 17	Frank Sig Hansen	932 05 222	david.andersen@heis.no
Studieleder	14 - 16	Per Arne J. Salo	918 53 408	kasserer@heis.no
1. Styremedlem	14 - 16	Hans Petter Sandaa	959 86 180	per.arne.salo@heis.no
2. Styremedlem	15 - 17	Thomas Skoglund	922 30 888	hanspettersandaas@hotmail.com
3. Styremedlem	14 - 16	Kim Roger Simble	415 75 576	thomas.skoglund@otisklubben.no
4. Styremedlem	15 - 16	Tomas Rudshaug	926 43 965	klubbleder.kone@heis.no
5. Styremedlem	14 - 16	Espen Milli	902 07 501	tomas.rudshaug@euroheis.no
6. Styremedlem	15 - 17	Jan Refsnes	918 72 686	espen.milli@heis.no
Lærlingrep.	14 - 16	Morten Nordmo	954 72 017	janrefsn@online.no
1. Distriktsrep.	15 - 16	Vegard Olimstad	453 94 780	morten_nordmo@hotmail.com
2. Distriktsrep.	14 - 16	Edmund Berget	930 45 646	VegardOlimstad@hotmail.com
3. Distriktsrep.	14 - 16	Jørn Inge Tvedt	480 34 198	edmund.berget@gmail.com
4. Distriktsrep.	14 - 16	Tom Kristian Hetland	959 86 156	jit81bergen@gmail.com
tohetlan@bbnett.no				
Andre oppgaver				
Akkordkontrollør	15 - 17	Fritjof Johansson	915 88 420	fritjof1809@hotmail.com
HMS-ansvarlig	14 - 16	Morten Sandaa	930 51 340	pemsand@online.no
Lærlingansvarlig	15 - 17	Ingrid Overholt	907 60 807	ingridoverholt@hotmail.com
Redaktør	15 - 16	David Coron-Andersen	480 06 131	david.andersen@heis.no
Kontrollkomité	14 - 16	Dan Terje Rønning	905 77 667	danterje@gmail.com
Kontrollkomité	13 - 15	Fritjof Johansson	915 88 420	fritjof1809@hotmail.com
Sekretær	-	Bjørn Tore Egeberg	908 77 069	bjorn.tore@heis.no
Landsstyrerepresentant (vara)	-	Terje Skog	908 77 069	terje@elogitoa.no
Sekretær	-	Bjørn Tore Egeberg	908 77 069	bjorn.tore@heis.no
Landsstyrerepresentant (vara)	-	Terje Skog	908 77 069	terje@elogitoa.no
Avdelinger				
Bergen	13 - 15	Steinar Johansen	480 34 229	stahlklubben@hotmail.com
Drammen	14 - 16	Niklas Ørmen	975 43 439	niklas_orm_1@hotmail.com
Hedmark/Oppland	13 - 15	Tom Kristian Hetland	959 86 156	tohetlan@bbnett.no
Agder	11 - 13	Tor Helge Reber	915 63 130	threber@frisurf.no
Møre og Romsdal	14 - 16	Erlend Andberg	911 51 662	erlend.a@hotmail.com
Nord-Norge	14 - 16	Jan Wahlgren	951 91 583	jab-wa@online.no
Oslo	14 - 16	Markus Hansen	469 13 040	markus.hansen87@gmail.com
Stavanger	13 - 15	Vegard Olimstad	453 94 780	VegardOlimstad@hotmail.com
Trondheim	15 - 17	Vidar Nordtveldt	907 452 70	radivvidar@hotmail.com
Vestfold/Telemark	14 - 16	Sondre Tjønneng	913 97 756	sondre.tjonneng@kone.com
Østfold	15 - 17	Frank Sig Hansen	932 05 222	frank.sig.hansen@hotmail.com
Klubber				
Otis	Hovedtill.	Thomas Skoglund	922 30 888	thomas.skoglund@otisklubben.no
Otis	Oslo	Stian B. Pedersen	959 08 344	baanrud@gmail.com
Euroheis	Oslo	Thomas Rudshaug	926 43 965	jo-rudsh@online.no
Kone	Norge	Kim Roger Simble	415 75 576	klubbleder.kone@heis.no
Reber Schindler	Hovedtill.	Jan Refsnes	918 72 686	janrefsn@online.no
Reber Schindler	Oslo	Morten Sandaa	930 51 340	pemsand@online.no
Stahl	Oslo	Espen Milli	902 07 501	espen.milli@heis.no
Stahl	Bergen	Steinar Johansen	480 34 229	stahlklubben@hotmail.com
Thyssen	Hovedtill.	Hans Petter Sandaa	959 86 180	hanspettersandaas@hotmail.com
Thyssen Bergen	Bergen	Kim Thomassen	959 86 266	kfthomassen@gmail.com
Ing Stein Knutsen	Bergen	Lars Vidar Tveit	482 85 172	ltvteit@hotmail.com
Ribe	Oslo	Bjørn Vole-Gundersen	957 98 987	bjorn.ribeheis@gmail.com
Heis-Tek	Bergen	Terje Fjeldstad	966 25 389	
Heis1 (Heis-Tek)	Tromsø	Hans Ottar Olsen	913 66 095	
Uniheis	Oslo	Patrick Simonsen	982 30 875	
Avdeling				
Adresse				
Oslo	Schweigaardsgt 34 f, 0191 Oslo			
Bergen	Kalfarv. 71, 5018 Bergen			
Stavanger	Lagårdsvei 124, 4011 Stavanger			
Telefaks			22 17 45 53	
E-post				
foreninga@heis.no				
bergen@heis.no				
janrefsn@online.no				